

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA ZELENINA

2021

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Zelinařská unie Čech a Moravy, Olomouc
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha
Situační a výhledová správa, VÚEPP Bratislava

Odbor zemědělských komodit MZe

Autorky:

Ing. Veronika Němcová, MZe
Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitelka Odboru zemědělských komodit:

Ing. Miroslava Czetmayer Ehrlichová, MZe

Autorky touto cestou děkují za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny zájemce z řad studentů, pedagogů odborných škol a podnikatelských subjektů a dalších k dispozici také na internetu na adrese: www.eagri.cz

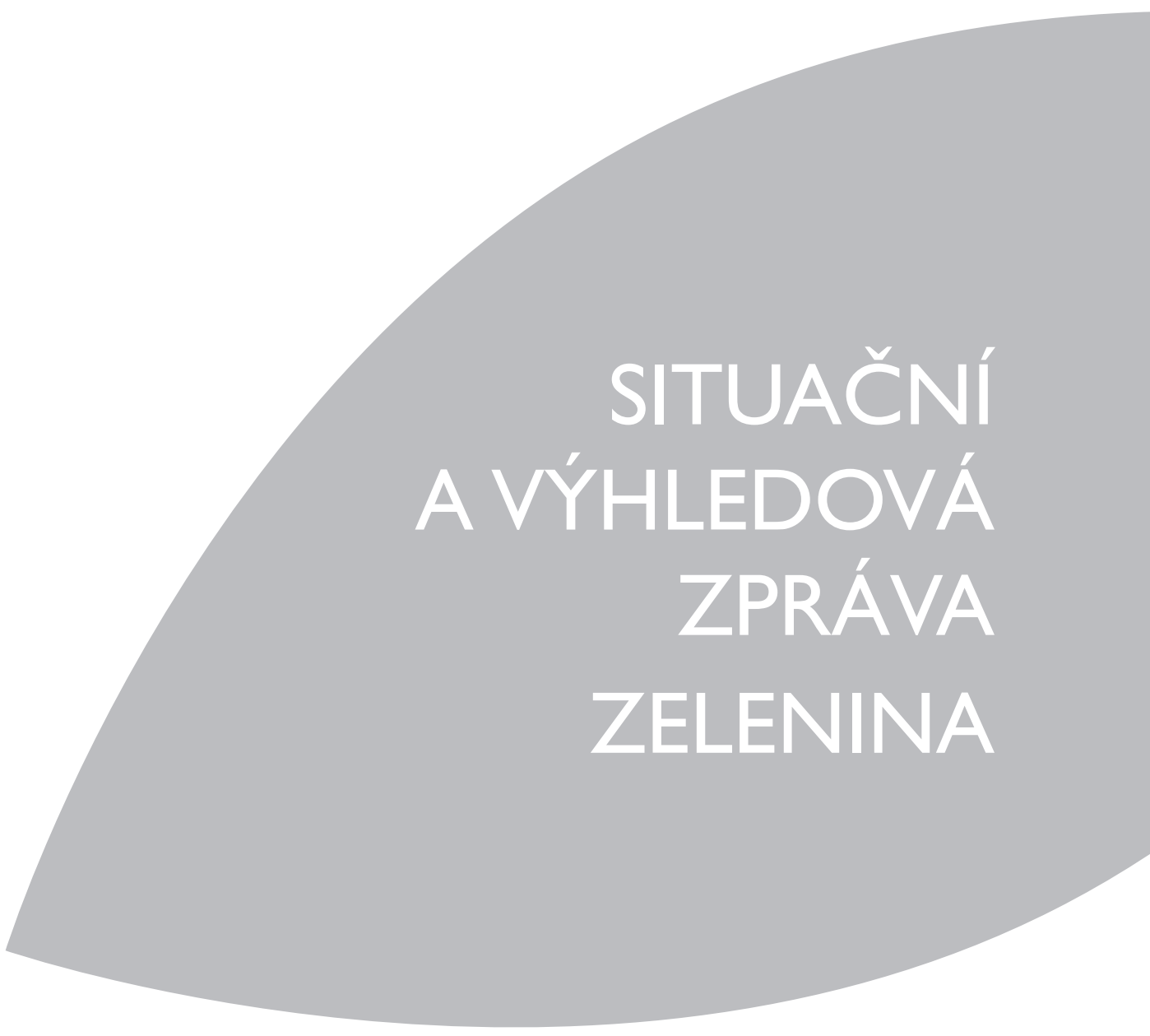
Autor fotografie:

Zelinařská unie Čech a Moravy

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, I 10 00 Praha I
Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-630-9, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
ZELENINA

PROSINEC
2021

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Světový trh	35
Pěstování zeleniny v ČR	37
Integrovaná produkce zeleniny v ČR	47
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	49
Zpracovatelský průmysl v ČR.	49
Spotřeba zeleniny v ČR.	56
Cenový vývoj zeleniny v ČR	58
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	60
Přehledy o užití zeleniny	63
Přílohy	64
č. 1 – Přehled uznaných organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny – stav ke dni 31. 8. 2021	64
č. 2 – Přehledy zahraničního obchodu ČR se zpracovanou zeleninou	65
č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	69

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydaná v prosinci roku 2020. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zelinářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společné organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci říjnu 2021, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici v budově Ministerstva zemědělství, na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinná výroba, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

Roky 2020 a 2021 jsou celosvětově negativně ovlivněny pandemickou situací vzhledem k šíření viru COVID-19. Opatření, zavedená ke zpomalení šíření viru, omezila na druhé straně i světovou ekonomiku. Trh se jen pozvolna adaptuje na stávající podmínky, pomalu též dochází k zotavování obchodu. Celosvětově pokračuje zvyšování poptávky po čerstvé zelenině a ovoci, a to nejen pěstovaných v konvenčním zemědělství, ale i v biologickém zemědělství.

Vývojem počasí patřily oba roky mezi ty příznivější. V obou letech byly jarní měsíce charakteristické nízkými teplotami a dostatečnými dešťovými srážkami. Chladné počasí pokračovalo v roce 2020 i v létě, kdy se přidaly někde až nadměrné dešťové srážky. Podzim se pak naopak vyznačoval poměrně vysokými teplotami, příznivými srážkami, což napomohlo podzimním druhům zeleniny dohnat ztrátu. Z počátku roku 2020 byl trh se zeleninou stabilní, zeleniny byl dostatek a ceny se pohybovaly na příznivých hodnotách. Po nástupu epidemie došlo ke skokovému navýšení cen u některých druhů zeleniny (např. u plodové). Na přelomu léta a podzimu pak došlo k výraznému poklesu cen podzimních druhů zeleniny v důsledku dobré sklizně a přebytku zeleniny na trhu i v okolních státech. Zavedená ochranná opatření měla však negativní dopady zejména na ty pěstitele zeleniny, kteří byli navázáni na odbyt v gastrosektoru a farmářské trhy. Mnozí z nich byli donuceni zeleninu zlikvidovat nebo hledat alternativní cesty prodeje, jako samosběry nebo prodeje ze dvora.

Rok 2021 přinesl z hlediska zelinářství významné rozdíly mezi jednotlivými lokalitami i mezi jednotlivými zeleninovými druhy. Dlouhé období nízkých teplot negativně ovlivnilo vývoj porostů, a to i pod nakrytím. Rostliny zastavovaly růst a vývoj, osevy nevzcházely nebo vzcházely se zpožděním. Došlo tak v mnoha případech ke slévání původně odstupňovaných sklizní raných druhů a následně ke kulminaci zeleniny na trhu, což přineslo problémy s odbytem jak v ČR, tak i v okolních státech. Počátek léta byl charakteristický spíše příznivými srážkami, které byly pouze regionálně nadměrné nebo naopak podprůměrné, což pak negativně ovlivnilo růst a vývoj především kořenové zeleniny, zatímco plodové a košťálové zelenině dostatek závlahy prospíval. 24. června 2021 prošla na pomezí Břeclavska a Hodonínska na jižní Moravě extrémní bouře s krupobitím a ničivým tornádem. Zasaženy byly i další oblasti Moravy. Tyto jevy poškodily lokálně nejen porosty zeleniny, ale napáchaly značné škody na sklenících a sídlech některých zemědělských firem. Konec léta a časný podzim byl příznivý pro vývoj podzimních druhů zeleniny. Tzv. „mariánské léto“ s vysokými teplotami a příznivým úhrnem srážek prodloužilo sezónu např. plodové zeleniny téměř až do počátku října.

Výsledky roku 2021 však budou pro mnohé menší farmy rozhodující pro další setrvání v pěstování zeleniny. Vývoj počasí, rostoucí ceny vstupů a práce, nedostatek pracovníků, nízké odbytové ceny zeleniny a komplikace související s koronavirem (tj. zejména problémy s odbytem, opatření proti šíření pandemie), to vše může negativně ovlivnit rozhodování zelinářů o ukončení pěstování zeleniny.

Pěstební plochy zeleniny v roce 2020 mírně vzrostly na 15 111 ha, zvýšily se plochy zejména rajčat,

cibule, česneku, okurek a hrachu dřeňového. Sklizeň zeleniny dosáhla 310,7 tis. t, tj. o 9,6 % více než v předchozím roce. Výrazný nárůst byl zaznamenán zejména u celeru, cibule, hrachu dřeňového, mrkve, petržele kořenové a hlávkového zelí. Naproti tomu k poklesu produkce došlo hlavně u okurek nakládaček, okurek salátových a rajčat.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska v roce 2020 vzrostl oproti předchozímu roku o 14 % na 52,2 tis. t, nákup ze zahraničí naopak o 20 % klesl na 26,3 tis. t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska zaujímal, podobně jako v předchozích letech, hlávkové zelí bílé a okurky nakládačky. V nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování ze zahraničí tvořil největší podíl nákup okurek nakládaček, přestože se oproti roku 2019 snížil o 36 %. Ze statistických šetření vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny v roce 2020 meziročně opět mírně klesla na 152,6 tis. t, snížila se především výroba sterilované zeleniny (zejména okurek nakládaček) a rajčatového protlaku.

Nepříznivá situace díky pandemickému šíření viru COVID-19 a následným opatřením, které byly jednotlivými státy ve světě zavedeny, se promítla i do objemu a ceny obchodované čerstvé zeleniny. V roce 2020 se celkový dovoz čerstvé zeleniny do ČR oproti předchozímu roku snížil o 1 % na 582,2 tis. t, avšak jeho hodnota se meziročně mírně zvýšila na 12,3 mld. Kč. Dodávky ze zemí EU mírně vzrostly na 525,9 tis. t. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (121,9 tis. t), Nizozemska (110,5 tis. t), Německa (89,1 tis. t), dále pak z Itálie (56,6 tis. t) a Polska (54,3 tis. t). V období od ledna do srpna 2021 bylo do ČR dovezeno celkem 426,8 tis. t čerstvé zeleniny, což představuje pouze mírný pokles (necelé 1 %) oproti stejnému období minulého roku.

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR (včetně reexportu) v roce 2020 v porovnání s předchozím rokem poklesl téměř o 10 % na celkových 66,0 tis. t v hodnotě 1,6 mld. Kč. Vývoz směřoval téměř výhradně do zemí EU, a to zejména na Slovensko (44,8 tis. t), dále do Německa (8,8 tis. t), Maďarska (4,9 tis. t), Polska (2,4 tis. t) a Rakouska (1,2 tis. t). V období od ledna do srpna 2021 bylo z ČR vyvezeno 45,7 tis. t čerstvé zeleniny v hodnotě 1,3 mld. Kč, což je oproti stejnému období minulého roku mírné zvýšení.

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU v oblasti zeleniny
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Společná zemědělská politika – přímé platby
6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny
 - 6.1 Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 6.2 Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)
 - 6.3 Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
8. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

I. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.).

Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR vzniká osobám (právníkům i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, které odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu.

Zpravodajskými jednotkami se mohou stát nejen tzv. plátcí DPH, včetně zastupujících členů skupin spojených osob registrovaných k DPH jako skupiny v souladu s ustanovením § 5a až 5c zákona o DPH, ale i právnické osoby, jako jsou např. veřejnoprávní instituce, státní orgány, orgány samosprávy a jiné, které jsou podle zákona o DPH osobami identifikovanými k dani. Povinnost vykazovat data pro Intrastat může vzniknout také zpravodajským jednotkám, které jsou osobami registrovanými k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraničním osobám s daňovou povinností k DPH v ČR. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu.

Práh pro vykazování je limit hodnoty odeslaného nebo přijatého zboží, který si zpravodajská jednotka musí sama počítat od začátku každého kalendářního roku anebo ode dne přidělení DIČ k DPH, a to zvlášť za odeslané a zvlášť za přijaté zboží. Výše prahů od 1. 1. 2019 je stanovena na 12 mil. Kč jak pro odeslané, tak pro přijaté zboží.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92,
- c) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- d) Příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 – prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1577,
- e) Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1470, o klasifikaci zemí a území pro evropské statistiky mezinárodního obchodu se zbožím a o geografickém členění pro jiné podnikové statistiky,
- f) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, včetně prováděcích nařízení č. 2015/2446, 2015/2447 a 2016/341,
- g) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky,
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech,
- Nařízení vlády č. 244/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky, ve znění nařízení vlády č. 323/2018 Sb.,
- Sdělení Českého statistického úřadu č. 320/2019 Sb., o stanovení Seznamu vybraného zboží a doplňkových statistických znaků,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

2. Vnější obchodní politika EU v oblasti zeleniny

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese: <http://ec.europa.eu/taxation> nebo na webových stránkách Celní správy, www.celnisprava.cz/ a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Jednání o dalších smlouvách pokračují a EU se tak snaží rozšířit počet zemí, se kterými je možno obchodovat s celními preferencemi, a také odstranit další netarifní překážky obchodu.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (**ESVO**), které zahrnuje pouze Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. U zeleniny je v těchto zemích situace rozdílná. Zatímco **Island** má po další liberalizaci obchodu s EU z května 2018 většinu cel na dovoz zeleniny z EU nulových (výjimku tvoří např. sadbové brambory, zelí a mrkev), **Švýcarsko** i **Norsko** si dovozní cla zachovaly v různé míře s častou návazností na produkční období a s využitím celních preferenčních kvót. Jednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty mezi EU a Švýcarskem od roku 2009 neprobíhají. V květnu 2021 navíc Švýcarsko odmítlo přijmout Institucionální rámcovou dohodu s EU. Na základě tohoto kroku EU zastavila veškerá jednání o novelizacích stávajících dohod a schvalování nových vzájemných dohod. V případě Norska v říjnu 2018 vstoupila v platnost ujednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky mezi touto zemí a EU. Dovoz některých druhů zeleniny z EU do Norska byl liberalizován (např. houby, lanýž, žampiony a cukrová kukuřice pro krmné účely).

K 31. 1. 2020 vystoupila z EU **Velká Británie**. V prosinci 2020 se podařilo dospět k Dohodě o obchodu a spolupráci mezi EU a Velkou Británií, která vstoupila v platnost 1. 5. 2021. Díky této Dohodě se podařilo ve vzájemném obchodě zachovat nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU nebo Velké Británie. Obchod však poznamenala zvýšená administrativní zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel mezinárodního obchodu se třetími zeměmi.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. **Albánie** a **Černá Hora**, které uplatňují na dovoz především čerstvé zeleniny z EU různá cla, a to až do výše 15 % ad valorem¹. Při dovozu zeleniny z EU do **Severní Makedonie** mohou cla dosáhnout až 65 %. Dovozní cla na některé zeleniny z EU (např. rajčata nebo sladké papriky) zachovává i **Srbsko**, a to nejčastěji v rozmezí 0–10 %. **Bosna a Hercegovina** uplatňuje cla na dovoz zeleniny z EU u některých položek (např. určité druhy brambor, mrkev, okurky apod.), a to nejčastěji do výše 10 %.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je **Středomoří**. U zeleniny se však celního zvýhodnění podařilo dosáhnout pouze u některých zemí. Např. **Maroko** má nulová cla pro dovoz zeleniny z EU, kromě dvou položek sladké kukuřice a některých položek sušeného hrášku a fazolí, kdežto **Alžírsko** uplatňuje dovozní cla MFN² ve výši 30 % (s výjimkou sadbových brambor, kde je pro dovozy z EU otevřena bezcelní kvóta 45 tis. t). U některých položek (např. brambor pro výrobu škrobu, rajčat nebo ostatní cibule a česneku) je však zavedeno ochranné dovozní MFN clo ve výši 120 %. **Tunisko** má při dovozu zeleniny z EU stanovena cla ve výši 36 % (opět s výjimkou sadbových brambor, kde je otevřena bezcelní kvóta 16,5 tis. t). Některé země regionu neuplatňují dovozní cla na zeleninu z EU žádná (**Egypt**, **Jordánsko**). Naopak dovoz zeleniny z EU do **Izraele** je zatížen cly u většiny položek této kategorie s tím, že u některých aplikovatelná dovozní cla mohou přesáhnout i 250 % (např. česnek nebo cibule). U některých položek (např. u brambor a česneku nebo cibule) jsou při dovozu z EU do Izraele otevřeny různě vysoké bezcelní preferenční kvóty. Další liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu probíhala do května 2019 mezi EU a Tuniskem. Z politických důvodů na straně Tuniska bylo však jejich pokračování přerušeno. Mezi Marokem a EU se zatím poslední jednání o liberalizaci obchodu uskutečnila v dubnu 2014. Jednání s Egyptem, která byla zahájena v roce 2013, jsou v současnosti pozastavena.

V posledních osmi letech vstoupily v platnost dohody o volném obchodu EU se státy **Andského společenství a Střední Ameriky** (Peru, Kolumbie, Ekvádor, Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador). **Peru** má pro dovoz většiny položek zeleniny z EU nulová cla (výjimku tvoří česnek, který má bezcelní preferenční kvótu ve výši 560 t a čerstvý hrášek a fazole). **Kolumbie** si ponechala dovozní cla pouze na některé položky zeleniny (např. rajčata, artyčoky a čerstvý hrášek a fazole). V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu EU s **Ekvádorem** a ten se v lednu 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Při dovozu

¹ Stanovení celní sazby ad valorem znamená její určení procentním podílem z celní hodnoty (ceny). Dále v textu jsou celní sazby uváděny bez dodatku ad valorem.

² Základní princip obchodního systému v rámci Světové obchodní organizace (WTO), který stanovuje, že členské státy proti sobě nesmí používat diskriminující praktiky a že všechny výhody (včetně výše celních sazeb), které získá jeden člen, se vztahují i na všechny členy ostatní.

většiny položek skupiny zeleniny z EU do Ekvádoru dojde k úplnému odstranění cel nejpozději do 10 let od vstupu dohody v platnost. Obchodní dohody EU s **Hondurasem, Nikaraguou a Panamou** jsou prozatím prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila **Kostarika a Salvador** a v prosinci téhož roku také **Guatemala**. Tyto země Střední Ameriky v oblasti zeleniny poskytly u většiny položek záruku snížení cla na nulu do roku 2023. Některé položky zeleniny jsou však vyloučeny z povinnosti redukce nebo odstranění dovozních cel (např. čerstvá rajčata a cibule).

Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Jižní Koreou** vstoupila v platnost v červenci 2016. Cla na dovoz zeleniny z EU do Jižní Koreje mají být z velké části odstraněna maximálně do 15 let od vstupu dohody v platnost. Některé položky jsou však zcela vyloučeny z liberalizace (např. cibule a česnek). V prosinci 2014 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu se **Singapurem**. Dohoda stanovuje, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU do Singapuru nepodléhá clu. U položek zeleniny však Singapur poskytoval MFN cla ve výši 0 % již dříve a vstupem dohody v platnost se proto situace nezměnila.

V říjnu 2013 bylo dokončeno liberalizační jednání EU s **Kanadou**. Obchodní část Dohody je prozatím prováděna od září 2017. U zeleniny došlo k úplné liberalizaci při dovozu z EU do Kanady, zatímco EU si u některých druhů zeleniny při dovozu z Kanady zachovala specifická cla vztahující se ke vstupním cenám (např. rajčata a okurky).

Od 1. 1. 2016 je prozatím uplatňována Dohoda o volném obchodu mezi EU a **Ukrajinou**, díky níž se většina položek zeleniny z EU na Ukrajinu dováží bezcelně. U citlivých položek (např. rajčat, cibule nebo mrkve) došlo ke snížení dovozních cel z EU na Ukrajinu o 20–50 %. Většina zbývajících dovozních cel z EU se pohybuje v rozmezí 5–10 %.

K uzavření dohod o volném obchodu EU s **Moldavskem a Gruzii** došlo v listopadu 2013. Díky tomu byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzii a Moldavskem. Na straně dovozu do EU jsou však stanoveny množstevní limity pro spuštění ochranného mechanismu, na základě kterého je možné opět zavést cla v původním rozsahu. U zeleniny tedy probíhá dovoz do Gruzie i Moldavska z EU bezcelně. V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a **Japonskem**. U většiny položek zeleniny dojde při dovozu z EU do Japonska k postupné liberalizaci cel maximálně do 15 let od vstupu dohody v platnost. Většina těchto cel je nulová již nyní. Na straně dovozu zeleniny z Japonska do EU byla u některých položek zachována specifická cla vztahující se ke vstupním cenám (např. rajčata, okurky a artyčoky).

V červnu 2019 bylo dosaženo rámcové Dohody o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze sdružení **Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay)**. V současnosti probíhají právní technické úpravy textu a souběžná jednání o dalších závazcích. Vstupem dohody v platnost by podle posledních nabídek Mercosuru mohlo dojít k úplnému odstranění cel při dovozu z EU do zemí Mercosuru u většiny položek ovoce a zeleniny.

V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a **Mexikem** o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo dokončeno v dubnu 2018. Zelenina je však již v současnosti dovážena z EU do Mexika z velké části bezcelně. Mexiko si u zeleniny z EU ponechalo cla u některých položek mražených a sušených brambor a fazolí a zavázalo se je odstranit do 7 let od vstupu Dohody v platnost. V opačném směru si EU u některých položek zeleniny při dovozu z Mexika zachovala specifická cla vztahující se ke vstupním cenám (např. rajčata, okurky a artyčoky) a také cla u sladké kukuřice, která by měla být odstraněna do 7 let od vstupu Dohody v platnost.

Zatím poslední desáté kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a **Chile** proběhlo v dubnu 2021. Vývoz zeleniny z EU do Chile je bezcelní již nyní. Při dovozu z Chile do EU byla u některých položek zatím zachována specifická cla vztahující se ke vstupním cenám (např. rajčata a okurky).

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu EU s **Indií**. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, a přestože se podařilo dosáhnout určitého pokroku, celý proces se právě v roce 2013 prakticky zastavil. V květnu 2021 EU a Indie oznámily, že se dohodly

na znovuoobnovení vyjednávání. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz zeleniny clo MFN nejčastěji ve výši 30 %. V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malajsií a Vietnamem. V případě **Malajsie** se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů. Dohoda s **Vietnamem** vstoupila v platnost v srpnu 2020. Aktuálně u zeleniny uplatňuje Vietnam při dovozu z EU cla nejčastěji mezi 0–13,3 %. Dohoda stanovuje, že dojde k odstranění cel na dovoz zeleniny z EU do Vietnamu nejpozději do 6 let od jejího vstupu v platnost. V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání EU s **Thajskem** a poslední jednání se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku zatím nejsou naplánována další kola jednání. Aktuálně u zeleniny uplatňuje Thajsko při dovozu MFN cla ve výši nejčastěji 30–60 %.

Druhé kolo jednání EU s **Filipínami** proběhlo v únoru 2017. Zatím však nebylo stanoveno datum dalšího jednání. Při dovozu zeleniny uplatňují Filipíny dovozní MFN cla v rozmezí 0–40 %. V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o dohodě o volném obchodu EU s **Indonésií** a v březnu 2021 proběhlo kolo desáté. U zeleniny uplatňuje Indonésie při dovozu MFN cla ve výši 0–20 %. Jednání s **Austrálií** a **Novým Zélandem** o Dohodě o volném obchodu s EU byla formálně zahájena v červnu 2018 s tím, že první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. Jak v případě Nového Zélandu, tak i Austrálie se dosud uskutečnilo deset negociačních kol. Aktuálně Austrálie u zeleniny uplatňuje při dovozu MFN cla ve výši 5 % (především u sušené zeleniny). Nový Zéland uplatňuje dovozní MFN cla ve výši 5 % především u konzervované zeleniny.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené
0709 91 00	Artyčoky
0709 93 10	Cukety

Pramen: Nařízení Komise (EU) 2020/1577, příloha 2

3. Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazby daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku, tzn. jablečka zelenina a některé kořeny a hlízy, a kapitola 20, tzn. přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2021 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

■ 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a) Biologická ochrana rostlin jako náhrada chemické ochrany – do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s pořízením biologické ochrany rostlin a odborného servisu u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 227 200 Kč/ha, rajče 181 906 Kč/ha a paprika 74 560 Kč/ha.

3.c) Podpora testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů souvisejících s testováním množitelského materiálu. Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 702/2014.

3.d) Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin, do výše 70 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů dle výkladu dotačního programu.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2020

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 5,96 mil. Kč, na 3.c) 324 tis. Kč, na 3.d) 19,10 mil. Kč.

■ 9.A.b. Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

Podpora je poskytována pouze pro mikropodniky, malé a střední podniky dle NK (EU) č. 702/2014.

9.A.b.1) Publikace doporučovaných odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma. Žadatelem je pěstitelský svaz se souhlasem MZe. Výše podpory je stanovena do výše 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů.

9.A.b.2) Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Žadatelem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz nebo jím pověřené osoby se souhlasem MZe. Výše podpory: fixní částka stanovená MZe podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) Pořádání seminářů a školení pro pěstitelskou veřejnost. Žadatelem je pořadatel nebo jím pověřené osoby (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2020

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 978,90 tis. Kč a 9.A.b.3) 50,0 tis. Kč.

■ Program I29 310 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu – závlahy – II. etapa“

Člení se na podprogramy:

1) Podprogram I29 312 „Podpora obnovy a budování závlahového detailu a optimalizace závlahových sítí – II. etapa“ určený na:

- podporu obnovy a budování závlahového detailu,
- podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

2) Podprogram 129 313 „Podpora optimalizace závlahových sítí ve správě Státního pozemkového úřadu“ určený na:

- podporu obnovy, budování a optimalizace závlahových sítí.

Cílem programu je podpora obnovy a budování závlahového detailu (tj. koncových částí závlahových systémů), modernizace závlahových zařízení a zefektivnění provozu stávajících závlahových soustav. Implementací programu by mělo být dosaženo snížení potřeby vody na závlahy, energetické i personální náročnosti provozu závlahových soustav, větší flexibility závlahových systémů při plnění rozdílných požadavků na závlahové systémy a snížení celkové spotřeby vody na závlahovou dávku.

Program funguje od roku 2017 a je prozatím plánován do roku 2022. Více informací na:

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/ostatni-opatreni-ve-vh/>

► **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2020**

Zelinařům bylo vyplaceno 60,2 mil. Kč.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF – Podpory podnikání – jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. PGRLF umožňuje v současné době obnovovat investice, které jsou pro zemědělský resort neustále vysoce potřebné a bez podpory PGRLF obtížně dostupné. Podporou pojištění se daří postupně zvyšovat stále nedostatečnou úroveň propojitelnosti v pojištění plodin a zvířat a tím do jisté míry eliminovat specifická rizika podnikání v zemědělském sektoru.

Hlavním předmětem činnosti PGRLF je subvencování části úroků z úvěrů podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Dalšími činnostmi PGRLF je finanční podpora pojištění plodin, hospodářských zvířat a lesních porostů, podpora ve formě úvěrů poskytovaných PGRLF na investiční a provozní financování podniku související se zemědělskou prvovýrobou, se zpracováním zemědělských produktů, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva či na nákup nestátní zemědělské půdy nebo podpory sociálního zemědělství a podpory ve formě zajištění komerčních úvěrů.

Aktuální informace o pravidlech pro poskytování podpory PGRLF lze nalézt na internetových stránkách www.pgrlf.cz.

Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru

Cílem programu bylo snížení provozních nákladů, zvýšení likvidity a eliminace negativních dopadů způsobených mimořádnými opatřeními v souvislosti s pandemií COVID-19. Program byl ukončen 30. 9. 2020.

Zemědělec: cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských prvovýrobců, kdy příjemce podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení, technologických celků, výstavby, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku či investic na nákup plemenných zvířat, přičemž podporovaná investice musí vést ke zlepšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku, zejména snížením výrobních nákladů nebo zlepšením a dalšímu rozvoji produkce podniku zemědělského prvovýrobce.

Zpracovatel: program je určen podnikatelům, kteří se zabývají zpracováním zemědělských produktů a dosahují požadované hranice příjmů ze zpracování zemědělské produkce. Podpora je poskytována ve formě subvence části úroků z úvěrů poskytnutých na pořízení investičního majetku, který souvisí se zpracováním zemědělských produktů k potravinářským či krmivářským účelům. Program je poskytován v režimu *de minimis*.

Podpora nákupu půdy: cílem předkládaného programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. Podpora ve formě dotace části úroků z úvěrů na nákup půdy dle podmínek poskytování podpory malého rozsahu (*de minimis*).

Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám a částečná kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat. Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školký. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin.

Nepříznivými klimatickými jevy se rozumí nepříznivé povětrnostní podmínky jako mráz, bouře a krupobití, námraza, silný nebo dlouhotrvající déšť, sucho a další nepříznivé klimatické podmínky.

Přírodní pohromou se rozumí zemětřesení, laviny, sesuvy půdy a záplavy, tornáda a požáry v přírodě přirozeného původu.

Škůdci rostlin se rozumí všechny druhy, kmeny nebo biotypy rostlin, živočichů nebo patogenů, škodlivé rostlinám nebo rostlinným produktům.

Výše podpory:

- v rozmezí od 50 % do 65 % prokázanych uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro příslušný rok.

V roce 2021 dosáhla výše podpory v rámci programu pojištění speciálních plodin 62 % uhrazeného pojistného (v loňském roce bylo dosaženo maximální možné podpory tj. 65 %).

Pro účely poskytování podpory se speciálními plodinami se rozumí:

- trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce (meruňky, jablka, hrušky, třešně, višně, broskve, rybíz, angrešt, ořechy, mandle, kdoule, švestky, slívy, ryngle, maliny, ostružiny, jeřáb černý, jeřáb obecný, kaštanovník jedlý),
- jahody,
- brambory, cukrová řepa,
- zelenina,
- okrasné rostliny vč. školek a LAKR,
- přadné rostliny (len a konopí),
- produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

V souladu se Zásadami pro poskytování finanční podpory pojištění Podpurným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. poskytne PGRLF, a.s. finanční podporu žadateli, který má sjednanou pojistnou smlouvu s pojišťovnou, se kterou má PGRLF, a.s. uzavřenou smlouvu o spolupráci.

C) Národní program podpory potravin

Národní značka kvality KLASA je udělována od roku 2003 ministrem zemědělství pouze kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům, které splní přísné kvalitativní (prokázání nadstandardní kvalitativní charakteristiky) a legislativní požadavky. Spravuje ji Odbor administrace podpory kvalitních potravin Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Spotřebitelům a odběratelům slouží k lepší orientaci na trhu při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami.

Projekt značky „KLASA“ je součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou značky „KLASA“ je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Tím si tato značka získala důvěru obyvatel České republiky, kteří výrobky označené logem KLASA při nákupech preferují. K důležitým cílům projektu patří bezesporu také posílení konkurenceschopnosti výrobců kvalitních potravin. Značka „KLASA“ je výrobkům propůjčována na 3 roky a uděluje se výrobcí, který splní podmínky pro udělení značky „KLASA“ a současně prokáže výjimečné kvalitativní charakteristiky, které zvyšují přidanou hodnotu výrobku a jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům na trhu.

Značka Regionální potravina

Značka Regionální potravina je určena pro potravinářské nebo zemědělské výrobky od malých a středních potravinářských výrobců (tj. firem s maximálně 250 zaměstnanci). Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích. Jejím držitelem se mohou stát jen ty výrobky, které zvítězí v dané kategorii. Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let.

Značka Regionální potravina je součástí informační a komunikační kampaně Ministerstva zemědělství. Jejím hlavním cílem je představit spotřebitelům to nejlepší z potravinářské produkce v jednotlivých krajích ČR. Projekt vychází vstříc silícímu zájmu veřejnosti o kvalitní potraviny od tradičních regionálních výrobců.

Více informací lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz, www.szif.cz.

5. Společná zemědělská politika – přímé platby

V rámci I. pilíře (přímé platby) Společné zemědělské politiky (SZP) EU je v ČR podporována rostlinná i živočišná výroba několika dotačními tituly.

V letech 2021–2022 nastává tzv. přechodné období mezi dvěma programovými obdobími SZP, přičemž zůstávají podmínky poskytování jednotlivých plateb stejné, jako tomu bylo mezi roky 2015–2020.

Podpory poskytované v rámci přímých plateb kladou důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí greeningu (ozelenění), generační obměnu v zemědělství prostřednictvím platby pro mladé zemědělce, a také na podporu tzv. citlivých komodit prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – Voluntary Coupled Support).

Také po přechodné období (2021–2022) je největší objem finančních prostředků z přímých plateb vyplácen na jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) – necelých 55 % z celkové obálky na přímé platby, na greening je určeno 30 % obálky, na dobrovolnou podporu vázanou na produkci 15 % obálky a na platbu pro mladé zemědělce může být vyhrazeno až 2 % z obálky na PP.

Z národního rozpočtu je ještě umožněno i během přechodného období vyplácet platby přechodné vnitrostátní podpory (PVP), které navazují na dříve poskytované národní doplňkové platby (Top – Up).

Konkrétní podmínky poskytování přímých plateb upravuje nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie.

Základním předpokladem pro poskytnutí přímých plateb je být evidován jako zemědělský podnikatel a plnit podmínky jednotlivých podpor, spolu s dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH), které jsou společně známy jako podmíněnost (tzv. Cross-Compliance).

Žádost o poskytnutí podpor z přímých plateb i PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti, a to zpravidla do 15. května příslušného kalendářního roku prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF).

a) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

SAPS je poskytován na hektar způsobilé zemědělské půdy, přičemž jeho poskytnutí je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním požadavků kontrol podmíněnosti: DZES a PPH. Rovněž je pro poskytnutí SAPS i dalších plateb na plochu nutné prokázat právní důvod k užívání této plochy. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout SAPS činí 1 ha zemědělské půdy.

Přehled výše vnitrostátních stropů na SAPS, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v tabulce.

Výše vnitrostátních stropů na přímé platby, obálky a sazby SAPS

Rok	Obálka na SAPS (mil. EUR)	Sazba SAPS (EUR/ha)	Sazba SAPS (Kč/ha)
2015	462,980	130,35	3 543,91
2016	462,535	130,07	3 514,54
2017	461,017	130,01	3 377,73
2018	472,217	131,67	3 388,15
2019	472,211	131,47	3 394,11
2020	479,299	133,81	3 644,19
2021	464,763	130,68	3 331,68

Pramen: MZe, směnný kurz v roce 2021 – 25,495 Kč/EUR

Poznámka: Ke snížení vnitrostátního stropu na SAPS od roku 2015 došlo v důsledku převodu části finančních prostředků v rámci přímých plateb na greeningovou platbu, VCS a platbu pro mladé zemědělce. Od roku 2015 je SAPS vyplácena spolu s greeningovou platbou.

b) Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening)

Cílem greeningu je snížit negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Pokud žadatel požádá o SAPS, je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Základní pravidla greeningu vyplývají z příslušného evropského nařízení pro přímé platby, které vymezuje jeho tři složky, tj. diverzifikaci plodin, zachování výměry trvalých travních porostů a vyhrazení plochy využívané v ekologickém zájmu (Ecological Focus Area - EFA).

Přehled výše vnitrostátních stropů a sazba na greening, včetně sazeb na 1 ha, je uveden v následující tabulce.

Výše vnitrostátních stropů a sazby greening

Rok	Obálka greening (mil. EUR)	Směnný kurz (Kč/EUR)	Sazba (EUR/ha)	Sazba (Kč/ha)
2015	253,456	27,18	71,49	1 943,62
2016	253,212	27,02	71,35	1 928,43
2017	252,960	25,981	71,34	1 853,35
2018	258,512	25,731	72,96	1 877,38
2019	258,509	25,816	72,99	1 884,30
2020	261,843	27,233	73,94	2 013,64
2021	254,432	25,495	71,91	1 833,32

Pramen: MZe

c) Dobrovolná podpora vázaná na produkci (Voluntary Coupled Support – VCS)

Prostřednictvím VCS jsou podporovány tzv. citlivé sektory rostlinné a živočišné výroby, mezi které patří: ovoce, zelenina, brambory, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, chmel, chov skotu, ovcí a koz. Celkově je na tyto sektory určeno 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka přes 3 mld. Kč).

Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností (VVP) a vysokou pracností (VP)

Podmínky poskytování podpory na produkci zeleninových druhů s VVP a VP upravuje §22 a 23 NV č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V rámci podpory je pro každou skupinu zeleninových druhů stanovena výměra nejméně 1 ha plochy zemědělské půdy evidované v evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) jako druh zemědělské kultury „standardní orná půda“ nebo „jiná trvalá kultura“ v případě chřestu, nejméně ode dne doručení žádosti SZIF do 31. srpna příslušného kalendářního roku. Další podmínkou poskytnutí podpory je stanovený minimální výsev či výsadba na hektar daného zeleninového druhu.

Průměrně je pro období 2015–2020 vyčleněno na odvětví zeleniny v rámci přímých plateb cca 100 mil. Kč ročně.

Ukazatel	Rok	Počet žadatelů	Počet ha	Sazba platby na produkci
Zelenina s VVP	2015	274	6 588	13 184 Kč/ha
	2016	293	7 170	12 040 Kč/ha
	2017	299	7 242	11 462 Kč/ha
	2018	315	7 006	11 732 Kč/ha
	2019	313	7 593	10 863 Kč/ha
	2020	318	7 791	11 312 Kč/ha
	2021	343	8 113	9 881 Kč/ha
Zelenina s VP	2015	125	3 778	3 662 Kč/ha
	2016	115	2 749	5 003 Kč/ha
	2017	132	3 238	4 084 Kč/ha
	2018	136	3 646	3 592 Kč/ha
	2019	124	3 363	3 907 Kč/ha
	2020	117	3 546	3 959 Kč/ha
	2021	130	3 953	3 230 Kč/ha

d) Platba pro mladé zemědělce (MZ)

Cílem této platby je podpořit mladé a začínající zemědělce do věku 40 let. Platba se poskytuje na maximální výměru 90 ha po dobu nejvýše 5 let. Platba pro mladé zemědělce se poskytne fyzickým osobám nebo obchodním korporacím, které mají nárok na platbu v rámci SAPS. Od roku 2018 bylo evropskými předpisy umožněno vyplatit mladým zemědělcům až dvojnásobnou částku oproti předchozím roků, a proto od roku 2018 činí platba pro mladé zemědělce 50% příplatek k platbě SAPS.

Sazba platby pro rok 2021 byla stanovena ve výši 1 665,84 Kč/ha (2019 byla stanovena na 1 697,06 Kč/ha, v roce 2020 na 1 822,09 Kč/ha).

e) Přejícné vnitrostátní podpory (PVP)

Reforma SZP umožňovala novým členským státům (včetně ČR) poskytovat PVP i v letech 2015–2020. V principu se jednalo o obdobné podpory, jako byly národní doplňkové platby k přímým podporám (tzv. Top-Up). PVP jsou poskytovány výhradně z rozpočtu ČR, na místo plánovaného ukončení poskytování

bude výplata PVP pokračovat i během přechodného období, a to za podmínek jako v roce 2020, tj. finanční prostředky ve výši 50 % z rozpočtu schváleného Komisí v roce 2013.

Podrobné podmínky pro poskytování PVP jsou uvedeny v NV č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů. Žádost o poskytnutí PVP je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti na SZIF, a to do 15. května příslušného kalendářního roku. V rámci PVP byly v roce 2021 podporovány stejné sektory, jako v předchozích letech.

Přechodné vnitrostátní podpory vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) a jsou poskytnuty jen těm zemědělcům, kterým je v daném roce přiznána jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS).

Výše sazeb na jednotlivé sektory v rámci PVP

Sektor/jednotka	Sazby (Kč/jednotka)				
	2017	2018	2019	2020	2021
Zemědělská půda (ha)	159,25	141,58	129,86	118,04	120,51
Chmel (ha)	4 370,55	3 952,77	3 532,43	3 187,00	3 255,10
Brambory pro výrobu škrobu (t)	1 449,39	1 279,28	1 187,93	1 020,40	1 091,78
Přežvýkavci (VDJ)	85,65	76,45	70,19	64,24	65,83
KBTPM (VDJ)	100,93	87,72	80,38	72,40	74,01
Ovce/kozy (VDJ)	50,43	42,99	43,13	41,03	45,77

Pramen: MZe, odbor přímých plateb

Další informace jsou k dispozici na webových stránkách www.eagri.cz a www.szif.cz.

f) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) – Program rozvoje venkova na období 2014–2020

Z programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 (dále jen PRV) mohou pěstitelé ovoce a zeleniny čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory je možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců. Poskytování podpor se řídí Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV na období 2014–2020, která vydává MZe na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady č. **1305/2013**, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Tato Pravidla jsou zveřejněna na internetových stránkách MZe www.eagri.cz/prv a Státního zemědělského intervenčního fondu www.szif.cz.

Projektové operace PRV na období 2014–2020

Operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

Dotace z této operace mohli čerpat všichni zemědělské podnikatelé na projekty od 100 tis. Kč do 75 mil. Kč výdajů v rámci 1., 3., 5. a 7. kola příjmu žádostí. Základní míra dotace v těchto kolech byla 40 %, tuto hranici bylo možné navýšit o 10 % u mladých začínajících zemědělců a žadatelů hospodařících v oblastech s přírodními či jinými zvláštními omezeními („ANC oblasti“) o dalších 10 %. Maximální míra dotace byla tedy 60 %.

V 10. kole příjmu žádostí, které bylo vyhlášené mimořádně v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k úpravě některých podmínek. Částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace, na jeden projekt byla zvýšena z původních 100 tis. Kč na 250 tis. Kč. Základní míra dotace byla 50 %, a bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Poslední 12. kolo příjmu žádostí o dotaci proběhlo v termínu 15. 6. 2021 – 13. 7. 2021. Částka celkových způsobilých výdajů na jeden projekt činila 250 tis. Kč až 30 mil. Kč. Základní míra dotace byla 50 %.

a bylo možné ji navýšit o 5 % u mladých začínajících zemědělců a o dalších 5 % u žadatelů podnikajících v ekologickém zemědělství. Maximální míra dotace byla 60 %.

Pěstitelé zeleniny mohli v tomto kole žádat o dotaci v těchto záměrech:

- b) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 2 000 000 Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha a splňuje definici MSP,
- l) rostlinná výroba (ovoce, zelenina včetně brambor, chmel, LAKR) – projekty do 30 000 000 Kč.

Podpora – zelinářský sektor bez brambor (stav k 30. 9. 2021)

Žádosti o dotaci	7. kolo (2018)	10. kolo (2020)	12. kolo (2021)
Zaregistrované	124	238	220
Schválené/doporučené	73	152	218*
Částka dotace	224 943 632 Kč	268 892 273 Kč	676 860 560 Kč
Proplaceno	54	-	-
Částka dotace	170 209 701 Kč	-	-

Pramen: MZe, odbor Řídicí orgán PRV

Poznámka: *doporučené

Operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů

Dotace z této operace mohly čerpat zemědělské a zpracovatelské podniky na investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh. Základní míra dotace byla 40 %. V 10. a 12. kole příjmu žádostí byly mezi způsobilé žadatele přidány i velké podniky, a míra dotace pro všechny podniky se zvýšila na 50 %. Zároveň došlo k redukci preferenčních kritérií.

V 10. kole příjmu žádostí, které bylo vyhlášené mimořádně v souvislosti s pandemií COVID-19, došlo k úpravě některých podmínek. Maximální částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace na jeden projekt, byla zvýšena u velkých podniků z původních 30 mil. Kč na 75 mil. Kč. Ve 12. kole byla tato částka zvýšena u všech podniků.

Podpora ovoce/zeleniny (stav k 30. 9. 2021)

Žádosti o dotaci	7. kolo	8. kolo	10. kolo	12. kolo
Zaregistrované	82	106	147	136
Schválené/doporučené	33	36	42	85*
Částka dotace	92 766 803	120 278 414	301 069 988	466 828 952
Proplaceno	21	7	-	-
Částka dotace	75 554 139	18 247 883	-	-

Pramen: MZe, odbor Řídicí orgán PRV *doporučené

Poznámka: nelze rozdělit do jednotlivých kategorií

Operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců

Podpora je určena pro mladé začínající zemědělce, tedy osoby do 40 let (včetně), které nepodnikají déle než 2 roky. Dotace se poskytuje na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximálně 45 tis. €, což činí cca 1,2 mil. Kč.

Operace 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO) – dle NV č. 75/2015 Sb.

- **integrováná produkce zeleniny** – sazba 426 €/ha standardní orné půdy zařazené do titulu integrováná produkce zeleniny podle § 2, písm. c), bodu 1, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha,

- **integrovaná produkce zeleniny – podporovaný druh chřest** – sazba 426 €/ha jiné trvalé kultury zařazené do titulu integrovaná produkce zeleniny podle § 2, písm. c) bodu 1, na které žadatel plní podmínky podle § 15, min. výměra pro zařazení činí 0,5 ha.

Rok	Výměra standardní orné půdy	Výše proplacených finančních prostředků
2016	proplaceno 50 žádostí na 2 807 ha	29,7 mil. Kč
2017	proplaceno 87 žádostí na 6 765 ha	77,8 mil. Kč
2018	proplaceno 88 žádostí na 6 715 ha	77,3 mil. Kč
2019	proplaceno 94 žádostí na 6 922 ha	75,3 mil. Kč
2020	proplaceno 87 žádostí na 7 256 ha	79,3 mil. Kč
2020	podáno 70 žádostí na 6 563 ha	71,0 mil. Kč

Operace II – Ekologické zemědělství – dle NV č. 76/2015 Sb.

- **v rámci přechodu na ekologickou produkci**
sazba 536 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na které žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4,
- **v rámci ekologické produkce**
sazba 466 €/ha – standardní orné půdy, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství, na které žadatel plní podmínky podle § 12, odst. 4.

Rok	Výměra standardní orné půdy v ha	Výše proplacených finančních prostředků
2016	proplaceno 94 žádostí na 1 972 ha	26,2 mil. Kč
2017	proplaceno 122 žádostí na 2 463 ha	32,5 mil. Kč
2018	proplaceno 166 žádostí na 3 839 ha	48,6 mil. Kč
2019	proplaceno 178 žádostí na 4 019 ha	50,2 mil. Kč
2020	proplaceno 181 žádostí na 3 829 ha	47,5 mil. Kč
2020	podáno 162 žádostí na 3 734 ha	45,8 mil. Kč

NAEKO – navazující agroenvironmentálně-klimatická opatření – dle NV č. 330/2019 Sb.

Rok	Podpořená výměra	Výše požadovaných finančních prostředků
a) integrovaná produkce zeleniny		(včetně chřestu) sazba 425 €/ha
2020	podáno 15 žádostí na 770 ha	8,3 mil. Kč
b) ekologické zemědělství		sazba 466 €/ha + 537 €/ha (PO)
2020	podáno 38 žádostí na 571 ha	6,8 mil. Kč

Poznámka: PO – přechodné období

6. Právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny

6.1 Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zruší NR (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

- odkazy na nařízení (ES) č. 1234/2007 se považují za odkazy na toto nařízení a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.

Podpora pro zřizování seskupení producentů ovoce a zeleniny je tímto nařízením ukončena a měla by být dále poskytována všem odvětvím ve všech členských státech v rámci politiky rozvoje venkova. ČR toto opatření do Programu rozvoje venkova nezařadila.

Princip podpor u uznávaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce organizace producentů (OP) s tím, že je-li součástí operačního programu opatření na řízení krizí, lze celková procenta navýšit na **4,6 %**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení bylo v roce 2017 částečně zrušeno (čl. 19–35 a 50–148) a nahrazeno dvěma nařízeními a jejich novelami:

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o sankce uplatňované v uvedených odvětvích, a kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1145**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/743**, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o výpočet hodnoty produkce uváděné na trh organizacemi producentů v odvětví ovoce a zeleniny.
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/652**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, pokud jde o činnosti a operační programy organizací producentů v odvětví ovoce a zeleniny
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/892**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/1146**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/892, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a nařízení (ES) č. 606/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, pokud jde o druhy výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí.

Čl. 3–19 týkající se obchodních norem a kontrol shody zůstaly v platnosti nařízení Komise (EU) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013, o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na přímo použitelné předpisy NEPR (EU) č. 1308/2013a NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891 a NK (EU) 2017/892.

Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor	Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 ▪ Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) 2017/891 a 2017/892 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ▪ Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. (ve znění 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb., 322/2020 Sb., 177/2021 Sb.) 	Licence pro ovoce a zeleninu
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nařízení Komise (EU) č. 2016/1237 ▪ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2016/1239 ▪ Nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013

6.2. Školní projekt „Ovoce, zelenina a mléko do škol“ (School Scheme)

Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní rámec a vznikl Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Finanční rámec u jednotlivých projektů (tj. Ovoce a zelenina do škol a Mléko od škol) zůstává oddělený, každá část má svoji obálku.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených EU pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit zdravé stravovací návyky ve výživě dětí a bojovat proti dětské obezitě. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. V projektu Ovoce a zelenina do škol je

- od školního roku 2014/2015 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol rozšířena o děti z přípravných tříd,
- od školního roku 2016/2017 cílová skupina žáků 1. stupně základních škol včetně dětí z přípravných tříd rozšířena o děti z přípravných stupňů speciálních základních škol,
- od školního roku 2017/2018 cílová skupina žáků rozšířena o žáky 2. stupně základních škol.

Přehled o vývoji a financování projektu „Ovoce a zelenina do škol“

Školní rok	Vyplacená podpora k financování produktů a DVO celkem v Kč	Úspěšnost čerpání prostředků na projekt	Počet zapojených škol	Počet zapojených dětí	Roční limit na 1 žáka v Kč na produkty + na DVO	Podíl z cílové skupiny dětí
2009/2010 ¹⁾	72 689 962	95,7 %	2 883	323 431	224,75	71 %
2010/2011	88 886 000	99,1 %	3 141	370 016	240,00	80 %
2011/2012	90 732 292	98,5 %	3 243	387 176	234,00	81 %
2012/2013	139 028 645	99,1 %	3 364	416 670	333,00	85 %
2013/2014	143 368 600	99,2 %	3 530	456 233	315,00	90 %
2014/2015 ²⁾	186 051 095 ^{a)}	97,7 %	3 741	509 030	333,00+40,00	95 %
2015/2016	190 644 859 ^{b)}	98,1 %	3 810	539 747	318,30+40,00	97 %
2016/2017	198 226 843 ^{c)}	98,7 %	3 863	564 689	317,00+37,50	98 %
2017/2018 ³⁾	311 345 027 ^{d)}	98,1 %	3 935	906 110	319,90+45,00	97,5 %
2018/2019	319 650 518 ^{e)}	98,4 %	3 964	920 992	306,90+45,00	97,5 %
2019/2020	287 923 638 ^{f)}	88,0 %	3 981	928 185	304,80+45,00	96,9 %
2020/2021	286 988 403 ^{g)}	--	3 991	930 839	311,00+45,00	96,3 %

Poznámka: ¹⁾ 73% podíl EU, 27% podíl ČR;

²⁾ 88% podíl EU, 12% podíl ČR;

³⁾ od školního roku 2017/2018 je zrušeno povinné spolufinancování ze strany členského státu,

DVO = doprovodná vzdělávací opatření

z toho: ^{a)} 169 147 055 Kč na produkty a 16 690 657 Kč na DVO;

^{b)} 171 508 411 Kč na produkty a 18 702 469 Kč na DVO;

^{c)} 178 274 060 Kč na produkty a 19 308 309 Kč na DVO;

^{d)} 288 884 989 Kč na produkty a 35 818 847 Kč na DVO;

^{e)} 281 336 423 Kč na produkty a 37 937 694 Kč na DVO,

^{f)} 253 626 653 Kč na produkty a 33 531 190 Kč na DVO,

^{g)} vyplaceno k 30. 9. 2021 na produkty 267 583 582 Kč a 19 020 409 Kč na DVO.

Zapojení škol a dětí

- ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 260 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14,4 %),
- ve školním roce 2011/2012 se zvýšil počet škol v projektu o 100 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,5 %),
- ve školním roce 2012/2013 se zvýšil počet škol v projektu o 121 (tj. o 3,7 %) a počet dětí o 29 494 (tj. o 7,6 %),
- ve školním roce 2013/2014 se zvýšil počet škol v projektu o 166 (tj. o 4,9 %) a počet dětí o 39 563 (tj. o 9,5 %),
- ve školním roce 2014/2015 se zvýšil počet škol v projektu o 211 (tj. o 5,9 %) a počet dětí o 52 797 (tj. o 11,5 %),
- ve školním roce 2015/2016 se zvýšil počet škol v projektu o 69 (tj. o 1,8 %) a počet dětí o 30 717 (tj. o 6 %),
- ve školním roce 2016/2017 se zvýšil počet škol v projektu o 53 (tj. o 1,3 %) a počet dětí o 24 942 (tj. o 4,6 %),
- ve školním roce 2017/2018 se zvýšil počet škol v projektu o 72 (tj. o 1,8 %) a počet dětí o 341 421 (tj. o 60,4 %) díky rozšíření cílové skupiny o druhý stupeň základních škol,
- ve školním roce 2018/2019 se zvýšil počet škol v projektu o 29 (tj. o 0,7 %) a počet dětí o 14 882 (tj. o 1,6 %),
- ve školním roce 2019/2020 se zvýšil počet škol v projektu o 17 (tj. o 0,4 %) a počet dětí o 7 193 (tj. o 0,78 %),
- ve školním roce 2020/2021 se zvýšil počet škol v projektu o 10 (tj. o 0,25 %) a počet dětí o 2 654 (tj. o 0,29 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Preferovány by měly být zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy a pyré. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení.

- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1983**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o přerozdělení podpory Unie,
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1239**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/39, pokud jde o sledování a hodnocení provádění školního projektu a souvisejících kontrol na místě.

Nařízení Komise (EU) 2017/40, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a mění NK (EU) č. 907/2014.

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1238**, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, pokud jde o hodnocení provádění školního projektu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují NR (ERHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení NR (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, které nahradilo v roce 2017 nařízení vlády č. 478/2009 Sb.

6.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny v EU a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje obchodní normy, údaje pro označování, pravidla pro třídění produktů a kontroly dodržování obchodních norem.

Obchodní normy

Obchodní normy slouží pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. Existují zvláštní obchodní normy a všeobecná obchodní norma.

Zvláštní obchodní normy:

Jsou platné pro jablka, citrusové plody, kiwi, salát, endivii kadeřavou letní a endivii zimní, broskve a nektarinky, hrušky, jahody, papriku zeleninovou, stolní hrozny révy vinné a rajčata. Zvláštní obchodní normy odpovídají normám přijatým Evropskou hospodářskou komisí OSN (EHK/OSN), aby se zabránilo zbytečným překážkám v obchodu. Pokud není na úrovni Unie přijata zvláštní obchodní norma, měly by se produkty považovat za produkty splňující všeobecnou obchodní normu, pokud je držitel schopen prokázat, že produkty splňují platné normy přijaté EHK/OSN.

Všeobecná obchodní norma

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje zvláštní obchodní norma EU. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % početních nebo hmotnostních produktů nesplňujících min. požadavky na jakost). V rámci této odchylky smí celkem nejvýše 2 % sestávat z produktů postižených hnilobou.

Směsi ovoce a zeleniny

U maloobchodního balení obsahující směs různých druhů čerstvého ovoce a zeleniny, které nepřesahují čistou hmotnost 5 kg, pokud produkty pocházejí z více členských států nebo ze třetí země, mohou být názvy zemí původu nahrazeny podle potřeby jedním z následujících označení – dle čl. 7 nařízení 543/2011.

7. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 252/1997 sb., ve znění pozdějších předpisů, dále pak v NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891, NK (EU) 2017/892, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>.

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP) včetně nadnárodních OP a SOP, které byly uznány na základě žádosti o uznání. OP/SOP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (EU) č. 543/2011, NK (EU) 2017/891, NK (EU) 2017/892 NEPR (EU) č. 1308/2013 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagaci, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % nákladů na provádění opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou

žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

V roce 2006 byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITAZEL, Bohušovice n/Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice, a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání:

EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice, Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.

V roce 2007 se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).

V roce 2008 podmínky pro řádné uznání za OP nově splnila tři předběžně uznaná SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.

Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha, Odbytové družstvo Berry, Břežany, M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.

V roce 2009 bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9. Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr, Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.

V roce 2010 bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP se zvýšil na 10.

V roce 2011 se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.

V roce 2012 byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2013 činil počet uznaných OP 15 a počet předběžně uznaných SP 6.

V roce 2014 bylo v ČR uznáno 18 OP, počet předběžně uznaných SP se tím snížil na dva subjekty (ZP Otice, OD Suchá Loz); dále byla uznána jedna nadnárodní organizace producentů Družstvo BRAMKO CZ.

V roce 2015 bylo v ČR uznáno 19 OP (nově odbytové družstvo Mochov), z toho jedna uznaná nadnárodní OP; počet předběžně uznaných SP zůstal nezměněn, tj. 2.

V roce 2016 bylo uznáno 19 OP (odbytové družstvo Mochov skončilo), z toho je jedna uznaná nadnárodní OP, počet předběžně uznaných SP činil 2.

V roce 2017 je uznáno 23 OP (nově ZP Otice, odbyt s.r.o., OD Suchá Loz, Piletice, odbytové družstvo, Čerstvě utrženo, družstvo), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2018 je uznáno 22 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo ZELTR), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2019 je uznáno 22 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo JIHOFRUKT, nově bylo uznáno Dobré družstvo Zlín), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

V roce 2020 je v ČR uznáno 21 OP (činnost ukončilo odbytové družstvo Vital), z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

K 31. 8. 2021 je v ČR uznáno 21 OP, z toho jedna uznaná nadnárodní OP.

Finanční podpora pro OP a SP ovoce a zeleniny (tj. od 1. 1.–31. 12. daného roku) v Kč

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021 (k 31.8.)
Finanční podpora pro OP	79 014 947	83 283 355	51 243 199	97 173 447	115 270 561	26 811 815
Finanční podpora předběžně uznaným SP ¹⁾	3 189 321	2 358 659	---	---	---	---

Poznámka: součet podpor pro OP a SP pěstujících ovoce a zeleninu

¹⁾ Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žádat je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

²⁾ V roce 2020 byla vyplacena vyšší částka podpory než v předešlých letech, neboť byly vyplaceny pozastavené platby z roku 2018.

V roce 2020 organizace producentů (OP) ovoce a zeleniny v ČR (jejichž celkový počet producentů činil 191) disponovaly pěstební plochou dosahující celkem 10 795,4 ha (z toho výměra ovocných sadů činila 4 995,8 ha, výměra pro pěstování zeleniny 5 799,6 ha), ze kterých bylo vyprodukováno celkem 237 565 t ovoce a zeleniny v hodnotě 3 681 936 882 Kč. Organizovanost producentů ovoce tak dosahuje 40,8 % a producentů zeleniny 38,4 %.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu a pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

NK v přenesené pravomoci (EU) č. 2016/1237 s platností od 1. října 2017 ruší povinnost dovozních licencí jak pro dovoz čerstvého ovoce a zeleniny, tak i výrobků z ovoce a zeleniny. Zrušení licenčních povinností se týká běžného dovozu za plné dovozní clo.

Licenční povinnost však nadále zůstává pro dovoz čerstvého, zmrazeného nebo sušeného česneku a prozatímne konzervovaných hub v rámci dovozních celních kvót řízených licencemi. Vývoz z EU do třetích zemí předložení vývozní licence nepodléhá.

Přehled o vydaných dovozních licencích na čerstvý česnek:

- **v roce 2018** byly vydány 2 licence na dovoz 66 389 kg čerstvého česneku původem z Číny v rámci tarifní dovozní kvóty,
- **v roce 2019** byly vydány 4 licence pro dovoz 190 239 kg čerstvého česneku původem z Číny v rámci tarifní dovozní kvóty,
- **v roce 2020** byly vydány 3 licence pro dovoz čerstvého česneku,
- **v roce 2021** bylo k 17. 8. vydáno 6 licencí pro dovoz čerstvého česneku.

Přehled o vydaných dovozních licencích na konzervované houby:

Od roku 2018 nebyly na dovoz ostatních typů zeleniny včetně hub vydány žádné licence.

8. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

- 58/2018 Sb., o doplňcích stravy a složení potravin (ruší vyhl. č. 225/2008 Sb. včetně č. 352/2009 Sb.),
- 417/2016 Sb., o některých způsobech označování potravin, (ruší vyhl. č. 113/2005 Sb. včetně jejich pozdějších předpisů),
- 231/2016 Sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků, ve znění pozdějších předpisů,
- 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení, ve znění vyhl. č. 141/2017 Sb.,
- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
- 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
- 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů,
- 133/2004 Sb., o podmínkách označování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozáření na obalu,
- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb., 46/2014 Sb., 39/2018 Sb., 80/2021 Sb.,
- 157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb., 153/2013 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

- 217/2020 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v oblasti zemědělství v souvislosti s mimořádnou epidemií v roce 2020,
- 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění vyhl. č. 54/2021 Sb.,
- 44/2018 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními, ve znění NV č. 57/2019 Sb., 64/2020 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb.,
- 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění vyhl. č. 128/2018 Sb., 190/2019 Sb., 228/2021 Sb.,
- 49/2017 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor,
- 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, ve znění NV č. 126/2018 Sb., 292/2019 Sb., 31/2020 Sb., 567/2020 Sb.,

76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 236/2016 Sb., 18/2017 Sb., 49/2017 Sb., 29/2018 Sb., 57/2019 Sb., 332/2019 Sb., 217/2020 Sb., 55/2021 Sb., 177/2021 Sb.,

75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 63/2016 Sb., 236/2016 Sb., 47/2017 Sb., 49/2017 Sb., 315/2017 Sb., 28/2018 Sb., 59/2019 Sb., 351/2019 Sb., 217/2020 Sb., 270/2020 Sb., 54/2021 Sb., 177/2021 Sb.,

72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 64/2016 Sb., 49/2017 Sb., 43/2018 Sb.,

50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 113/2015 Sb., 185/2015 Sb., 423/2016 Sb., 48/2017 Sb., 49/2017 Sb., 427/2017 Sb., 293/2018 Sb., 350/2019 Sb., 217/2020 Sb., 566/2020 Sb., 55/2021 Sb.,

307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů (druhy zemědělské kultury), ve znění NV č. 61/2016 Sb., 407/2016 Sb., 312/2017 Sb.,

478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění NV č. 157/2014 Sb., 166/2016 Sb., 74/2017 Sb.,

83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb., zákona č. 179/2014 Sb.,

318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění NV č. 215/2010 Sb., 309/2012 Sb., 179/2015 Sb., 327/2015 Sb., 341/2016 Sb., 425/2017 Sb., 322/2020 Sb.,

112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb., 50/2015 Sb., 61/2016 Sb., 426/2017 Sb., 217/2020 Sb.,

47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb., 448/2012 Sb., 400/2013 Sb., 308/2014 Sb., 50/2015 Sb., 49/2017 Sb.,

257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,

69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.,

242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb., 512/2006 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,

505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.,

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění pozdějších předpisů),

▪ prováděcí předpisy:

295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,

17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

5/2020 Sb., o ochranných opatřeních proti škodlivým organizmům rostlin (ruší vyhl. č. 215/2008 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek),

132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 359/2019 Sb.,

327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 428/2017 Sb.,

207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. a 334/2004 Sb.,

206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky, ve znění vyhl. č. 17/2018 Sb.,

205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění zákonů č. 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 554/2005 Sb., 377/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 279/2013 Sb., 183/2017 Sb., 334/2020 Sb.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 178/2006 Sb. a 299/2007 Sb., 96/2009 Sb., 223/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 300/2009 Sb., 331/2010 Sb., 54/2012 Sb., 279/2013 Sb., 243/2016 Sb., 295/2017 Sb., 334/2020 Sb.

▪ prováděcí předpisy:

366/2020 Sb., kterou se mění vyhl. č. 332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění pozdějších předpisů, a vyhl. č. 96/2018 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu ovocných rodů a druhů a jeho uvádění do oběhu, ve znění vyhl. č. 138/2020 Sb.,

218/2019 Sb., o výčtu metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. 256/2020 Sb. (ruší vyhl. 449/2006 Sb. včetně všech jejích pozměňovacích vyhlášek),

331/2017 Sb., o stanovení dalších odrůd ovocných druhů s úředně uznaným popisem, které se považují za zapsané do Státní odrůdové knihy, ve znění vyhl. 3/2018 Sb.,

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhl. č. 409/2013 Sb., 368/2015 Sb., 334/2017 Sb., 299/2018 Sb., 313/2020 Sb.,

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, ve znění vyhl. č. 410/2013 Sb., 3/2018 Sb., 156/2021 Sb.,

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhl. č. 42/2014 Sb., 3/2018 Sb., 315/2020 Sb.,

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

▪ prováděcí předpisy:

437/2016 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě a změně vyhl. č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a změně vyhl. č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady a o změně vyhl. č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhl. č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady), ve znění vyhl. 305/2019 Sb.,

94/2016 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění vyhl. 199/2019 Sb.,

383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, změna vyhl. č. 41/2005 Sb., 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb., 93/2013 Sb., 35/2014 Sb., 27/2015 Sb., 83/2016 Sb., 387/2016 Sb., 437/2016 Sb., 200/2019 Sb.

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

▪ prováděcí předpisy:

309/2021 Sb., o odběrech a chemických a biologických rozborech vzorků hnojiv (ruší vyhl. č. 273/1998 Sb., 475/2000 Sb.),

377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 131/2014 Sb., 229/2017 Sb.,

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 271/2009 Sb., 131/2014 Sb., 237/2017 Sb., 312/2021 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb., 335/2017 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

▪ prováděcí předpisy:

30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech (ruší vyhl. č. 641/2004 Sb., 400/2017 Sb.),

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy).

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití, ve znění zákona č. 50/2016 Sb., 104/2017 Sb., 183/2017 Sb., 254/2020 Sb., 261/2021 Sb.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhl. č. 344/2015 Sb., 432/2016 Sb., 403/2017 Sb., 288/2018 Sb., 318/2019 Sb., 548/2020 Sb.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění NV č. 288/2010 Sb., 368/2012 Sb., 365/2013 Sb., 155/2016 Sb., 178/2017 Sb., 143/2019 Sb., 208/2021 Sb.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb., 303/2013 Sb., 340/2013 Sb., 344/2013 Sb., 228/2014 Sb., 225/2017 Sb., 237/2020 Sb., 284/2021 Sb., 36/2021 Sb.,

▪ prováděcí předpisy:

441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška), změna vyhl. č. 199/2014 Sb., 345/2015 Sb., 53/2016 Sb., 443/2016 Sb., 457/2017 Sb., 188/2019 Sb., 488/2020 Sb.

9. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub v roce 2020

V roce 2020 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování čerstvé zeleniny a hub u 313 osob (tj. oproti minulému roku nárůst téměř o 5 %). V rámci 901 kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 1 621 šarží čerstvé zeleniny a hub, z čehož 371 šarží (23 %) nevyhovělo požadavkům na jakost nebo označování.

Největší počet nevyhovujících vzorků dle země původu byl zaznamenán u vzorků původem ze států EU (155 vzorků), dále z ČR (83 vzorků) a nejméně u vzorků ze třetích zemí (72 vzorků). Nejvíce nedostatků bylo zjištěno u zeleniny plodové (46,1 %), kořenové (30,2 %), cibulové (9,2 %) a košťálové zeleniny (7 %). Nevyhovující vzorky čerstvých hub představovaly téměř 4 % ze všech zjištěných nevyhovujících vzorků. Prakticky všechny nevyhovující vzorky čerstvé zeleniny byly zjištěny v maloobchodě (97,3 %).

Stejně jako v předchozích letech nejčastějším nedostatkem hodnocené čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost (dle NK (EU) č. 543/2011) především z důvodů přítomnosti plísní a hniloby okem viditelnou na plodech, dále se vyskytovaly otlaky na plodech zasahující do dužniny.

V případě nedostatečného označení bylo nejčastějším pochybením, že na obale nebo v místě nabídky nebyl uveden údaj o zemi původu, dále údaj s názvem odrůdy a třídou jakosti. Častým zjištěním bylo rovněž klamavé označení země původu nebo její uvedení zavádějícím způsobem. U 13 vzorků hub bylo zjištěno nedodržení podmínek skladování.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2020

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	4	0,0	133	25,6	41	0,0	9	0,0	187	18,2
Kořenová	9	0,0	231	46,8	66	3,0	7	28,6	313	35,8
Košťálová	5	0,0	116	21,6	67	1,5	2	0,0	190	13,7
Listová a nat'ová	12	0,0	89	12,4	30	0,0	0	0,0	131	8,4
Lusková	0	0,0	5	0,0	1	0,0	0	0,0	6	0,0
Plodová	6	0,0	622	26,7	118	3,4	11	9,1	757	22,6
Řapíkatá	2	0,0	7	28,6	1	0,0	0	0,0	10	20,0
Houby čerstvé	0	0,0	21	71,4	5	0,0	0	0,0	26	57,7
Celkem	38	0,0	1 225	29,5	329	2,1	29	10,3	1 621	22,9
Původ zboží										
ČR	30	0,0	312	26,6	11	0,0	3	0,0	356	23,3
Třetí země	2	0,0	164	42,1	24	12,5	0	0,0	190	37,9
EU mimo ČR	3	0,0	680	22,1	288	1,4	22	4,5	993	15,6
Neuvedeno	3	0,0	69	85,5	6	0,0	4	50,0	82	74,4

Pramen: SZPI

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena celkem u 407 vzorků čerstvé zeleniny a hub, z nichž bylo 9 vyhodnoceno jako nevyhovující

Nevyhovující vzorky analyzované na cizorodé látky v roce 2020

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Captan	Albánie	Paprika zeleninová bílá
Flonicamid	Polsko	Brokolice, květák
Formetanate	Albánie	Okurka
Linuron	Polsko	Petržel, petržel kořen
Linuron, prosulfocarb	Polsko	Celer
Pyridaben	Turecko	Paprika kápíe
Dusičnany	Nizozemsko	Baby špenát

Pramen: SZPI

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2020

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	0	0,0	7	0,0	46	0,0	125	16,0	97	25,8
Kořenová	0	0,0	10	70,0	89	3,4	207	43,5	112	26,8
Košťálová	0	0,0	6	16,7	72	2,8	104	12,5	90	18,9
Listová a nat'ová	0	0,0	14	0,0	59	1,7	58	15,5	47	8,5
Lusková	0	0,0	0	0,0	6	0	0	0	6	0
Plodová	1	100,0	25	48,0	118	2,5	597	21,4	404	18,6
Řapíkatá	0	0,0	2	0,0	4	0,0	4	50,0	2	0,0
Houby čerstvé	0	0,0	4	0,0	7	0,0	18	77,8	1	100,0
Celkem	1	100,0	68	29,4	406	2,2	1 113	24,8	755	20,3

Pramen: SZPI

Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2020

V roce 2020 prováděla SZPI certifikaci čerstvého ovoce a zeleniny v souladu s požadavky nařízení Komise (EU) č. 543/2011. **Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny je prováděna pouze při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami EU.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Osoba, která vyváží nebo dováží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) ze třetích zemí, je povinna tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. **Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarži propustit do volného oběhu.** Vydávání osvědčení o shodě s obchodními normami pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle zákona č. 146/2002 Sb., o SZPI, ve znění pozdějších předpisů.

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny určeného k přímé spotřebě bylo v roce 2020 na jednotlivé inspektoráty hlášeno celkem 93 zásilek, z toho 42 zásilek ovoce a 51 zásilek zeleniny. Inspektoři SZPI vystavili celkem 45 certifikátů (21 certifikátů vystaveno při dovozu čerstvého ovoce, 24 certifikátů při dovozu čerstvé zeleniny). Při vývozu čerstvého ovoce a zeleniny byla provedena kontrola shody s obchodními normami u 3 zásilek zeleniny, na které byly vystaveny 3 certifikáty o shodě s obchodními normami EU pro čerstvé ovoce a zeleninu.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I.–III. čtvrtletí 2021

V uvedeném období roku 2021 bylo provedeno celkem 664 kontrol u 259 kontrolovaných osob (tj. meziročně o 13 % méně), kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 282 šarží. Z tohoto počtu nevyhovělo právním požadavkům celkem 297 šarží, tj. 23,2 %.

Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu u čerstvé zeleniny a hub bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost vyplývající z nařízení Komise (EU) č. 543/2011. Byly zjišťovány plody napadené hnilobou nebo plísni a dále plody s otlaky zasahujícími do dužniny nebo plody seschlé.

V případě nevyhovujícího označení čerstvé zeleniny a hub bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení země původu na obale nebo v místě nabídky, dále údaje s názvem odrůdy a třídou jakosti a také informace o zemi původu.

Přítomnost cizorodých látek (především reziduí pesticidů, chemických prvků) byla ověřena celkem u 332 šarží čerstvé zeleniny a hub, z nichž bylo 12 vyhodnoceno jako nevyhovující. U 10 vzorků byl překročen maximální limit reziduí pesticidů, u 1 vzorku špenátu se jednalo o překročení limitu obsahu dusičnanů a u 1 vzorku celeru byl překročen maximální limit pro obsah kadmia. Přehled je uveden níže v tabulce.

Cizorodá látka	Země původu	Druh zeleniny
Chlorpyrifos-methyl	Turecko	Paprika bílá
Clofentezin, methomyl	Maroko	Paprika bílá
Chlorfenapyr	Itálie	Rajčata Cherry
Chlorpyrifos	Albánie	Okurka
Kadmium	Polsko	Celer
Dusičnany	Itálie	Špenát
Chlorfenapyr, chlorothalonil, lufenuron, methomyl	Kambodža	Bazalka
Hexaconazole, chlorpyrifos, profenofos, propiconazol	Kambodža	Chilli papričky červené
Benzalkonium chlorid, fenpropathrin, triazophos	Kambodža	Chilli papričky červené
Acephate, famoxadon, chlorfenapyr, prochloraz	Kambodža	Chilli papričky
Carbendazim a benomyl, methomyl	Kambodža	Bazalka
Chlorfenapyr, prochloraz	Kambodža	Papričky

Pramen: SZPI

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2020

V roce 2020 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 160 vzorků, tj. o 32 % méně než v předchozím roce. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 24 vzorků, tj. 15 %. Nevyhovující vzorky pocházely nejčastěji ze zemí EU (7 vzorků), dále z ČR (5 vzorků) a ze třetích zemí (5 vzorků). K nejproblematictějšími skupinám zpracované zeleniny patřila konzervovaná zelenina (11 nevyhovujících vzorků) a zpracované houby (8 vzorků).

Kontroly zpracované zeleniny byly prováděny především v maloobchodě (59,4 % zkontrolovaných vzorků) a ve výrobě (28,1 % ze všech vzorků). Ve velkoskladech bylo odebráno pouze 8,1 % vzorků. V maloobchodě bylo zjištěno 22 nevyhovujících vzorků (91,7 % všech nevyhovujících vzorků).

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2020

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	21	0,0	27	37,0	1	0,0	1	100,0	50	22,0
sušená	3	0,0	5	20,0	0	0,0	0	0,0	8	12,5
upravená, chlazená	5	0,0	18	5,6	2	0,0	6	0,0	31	3,2
protlaky	12	0,0	13	15,4	0	0,0	0	0,0	25	8,0
ost. výrobky	0	0,0	6	0,0	0	0,0	0	0,0	6	0,0
zprac. houby	1	100,0	9	77,8	0	0,0	0	0,0	10	80,0
zmrazená	3	0,0	17	5,9	10	0,0	0	0,0	30	3,3
Celkem	45	2,2	95	23,2	13	0,0	7	14,3	160	15,0
Původ zboží										
ČR	32	3,1	15	26,7	1	0,0	4	0,0	52	9,6
Třetí země	1	0,0	10	50,0	0	0,0	0	0,0	11	45,5
EU mimo ČR	2	0,0	38	18,4	8	0,0	0	0,0	48	14,6
Neuvedeno	10	0,0	32	18,8	4	0,0	3	33,3	49	14,3

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Při kontrole jakosti zpracované zeleniny byl v roce 2020 zjištěn nedeklarovaný SO₂ ve vyšším než povoleném množství u 2 vzorků sušených hub. U 2 vzorků byly zjištěny mikrobiologické nedostatky, u jednoho vzorku byl zjištěn jiný druh zpracovaných hub, než bylo deklarováno ve složení výrobku. Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, a to zejména vyšší teploty prostředí u mléčně kvašené a mražené zeleniny. Při kontrole označování na obale nebo v místě nabídky nejčastěji nebyly uvedeny povinné údaje nebo nebyly uvedeny v českém jazyce.

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2021

V tomto období bylo inspektory SZPI provedeno celkem 98 kontrol u 70 kontrolovaných osob. Prověřeno bylo 172 vzorků zpracované zeleniny a hub, nevyhovujících šarží bylo zjištěno 70.

Při kontrole označování na obale nejčastěji nebyly uvedeny povinné údaje nebo nebyly uvedeny v českém jazyce. Častým důvodem nevyhovění byly nevhodné podmínky skladování, a to zejména vyšší teploty prostředí při skladování kysané a předvařené zeleniny. U jednoho vzorku strouhaného křenu byl překročen povolený maximální limit pro obsah SO₂, jeden vzorek nakládaného zázvoru obsahoval vyšší než povolené množství acesulfamu K. Smyslovému hodnocení nevyhověly tři vzorky zpracované zeleniny.

Počet kontrovaných vzorků zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2021

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
konzervovaná	21	0,0	27	37,0	1	0,0	1	100,0	50	22,0
sušená	4	0,0	2	0,0	2	0,0	0	0,0	8	0,0
upravená, chlazená	2	0,0	20	50,0	1	0,0	4	0,0	27	37,0
protlaky	0	0,0	8	62,5	0	0,0	0	0,0	8	62,5
ost. výrobky	1	0,0	2	0	1	0,0	0	0,0	4	0,0
zprac. houby	0	0,0	4	50,0	3	0,0	0	0,0	7	28,6
zmrazená	16	0,0	19	5,3	1	0,0	0	0,0	36	2,8
CELKEM	41	2,4	115	60,0	12	0,0	4	0,0	172	40,7
Původ zboží										
ČR	30	0	11	72,7	1	0	0	0	42	19,0
Třetí země	2	0	14	14,3	3	0	0	0	19	10,5
EU mimo ČR	0	0	25	36,0	2	0	1	0	28	32,1
Neuvedeno	9	11,1	65	76,9	6	0,0	3	0,0	83	61,4

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

SVĚTOVÝ TRH

Rok 2020 byl specifický vzhledem k pandemickému šíření viru COVID-19 a opatřeními, které byly jednotlivými státy ve světě zavedeny. Počasí v Evropě bylo v roce 2020 bez větších výkyvů, na rozdíl od některých oblastí jiných kontinentů, např. od USA, kde bylo zaznamenáno zvýšení výskytu meteorologických extrémů (např. vlna veder, sucha, silné bouře). V roce 2021 byl vývoj počasí na evropském kontinentu víceméně průměrný s lokálními výkyvy. Také tento rok byl ovlivněn pokračováním pandemické situace. Na jaře roku 2021 byla opět zavedena opatření ke zpomalení šíření viru, která na druhé straně omezila světovou ekonomiku. Avšak trh se pozvolna adaptuje na stávající podmínky, pomalu též dochází k zotavování obchodu mezi EU a Velkou Británií po počátečních nesnázích způsobených „brexitem“. Celosvětově pokračuje zvyšování poptávky po čerstvé zelenině, a to nejen po zelenině pěstované v konvenčním zemědělství, ale i po zelenině pěstované v biologickém zemědělství, a to především po rajčatech, salátech a luštěninách.

Světová produkce rajčat na zpracování

Dle údajů WPTC se v roce 2021 očekává zvýšení světové produkce rajčat na zpracování o 2 % na 39,3 mil. t, a to ve všech hlavních producentních zemích s výjimkou Číny a Turecka. Největší nárůst produkce rajčat na zpracování se předpokládá ve Francii a dále ve dvou latinskoamerických zemích, a to v Argentině a Chile. K největším producentům se řadí Kalifornie, která zaujímá téměř 28% podíl světové produkce rajčat na zpracování. V rámci EU je největším producentem Itálie, která se na světové produkci rajčat podílí 14 %, na druhém místě je Španělsko následované Portugalskem.

Vývoj produkce rajčat na zpracování u vybraných hlavních producentů (tis. t)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (odhad)	Index 2021/2020	
Celkem	39 905	41 384	38 072	37 769	34 803	37 206	38 402	39 266	102,2	
Z toho:	Kalifornie	12 707	13 025	11 470	9 492	11 137	10 144	10 258	10 970	106,9
	Čína	6 300	5 600	5 150	6 200	3 800	4 600	5 800	4 800	82,8
	Turecko	1 800	2 700	2 100	1 900	1 300	2 200	2 500	2 100	84,0
	Brazílie	1 400	1 300	1 450	1 450	1 400	1 200	1 421	1 500	105,6
	Tunisko	720	935	650	643	618	815	961	1 000	104,1
	Chile	810	850	800	1 080	1 211	1 100	907	1 174	129,4
	Ukrajina	470	550	550	650	7 235	720	800	850	106,3
	Rusko	83	90	145	400	495	552	515	550	106,8
	Argentina	391	535	405	488	427	395	454	595	131,1
	Kanada	337	386	456	430	451	434	438	450	102,7
	Francie	179	170	183	195	139	154	136	180	132,4
	Řecko	470	500	440	400	320	400	420	460	109,5
	Portugalsko	1 197	1 660	1 507	1 554	1 198	1 410	1 262	1 400	110,9
	Itálie	4 914	5 393	5 180	5 200	4 650	4 801	5 166	5 400	104,5
	Španělsko	2 700	3 028	2 950	3 350	2 800	3 200	2 650	3 000	113,2
Polsko	157	210	220	175	2 002	175	175	175	100,0	

Pramen: World Processing Tomato Council (WPTC) – organizace spojující producenty rajčat

Evropský trh se zeleninou

V roce 2021 byly trhy evropských zemí ovlivněny jednak pandemickou situací a jednak také „brexitem“, kdy na hranicích docházelo k dlouhým časovým prodlevám dopravců v důsledku celních kontrol. V průběhu roku se ceny energií a přepravních nákladů nadále zvyšují. Produkci zeleniny v roce 2021 negativně ovlivnilo zejména chladné počasí v jarních měsících. Letní počasí pak bylo v jednotlivých státech rozdílné (chladno, dešťové srážky, velká vedra, lokální záplavy, krupobití apod.).

Celková produkce zeleniny v EU v roce 2020 meziročně mírně poklesla na 59,5 mil. t, přičemž k nejvýraznějšímu snížení došlo ve **Španělsku** (o 5 %), a to zejména u cibule a rajčat na zpracování. V posledních letech se zde plochy rajčat snižují jak z důvodu vysoké konkurence mezi vývozními zeměmi, kdy hlavním dovozcem rajčat do EU zůstává Maroko, tak též z důvodu zvyšující se soběstačnosti u rajčat některých severozápadních zemí EU, které pěstují rajčata ve sklenících. Španělsko se tak v posledních pěti letech zaměřilo spíše na pěstování paprik, okurek a cuket.

V **Německu** poklesla plocha zeleniny na 125,2 tis. ha, ze kterých bylo sklizeno 3,7 mil. t zeleniny. Pokles ploch a produkce zeleniny byl reakcí na nedostatek pracovníků v souvislosti se situací COVID-19. V jednotlivých spolkových zemích se však vývoj lišil. Plochy se navýšily v Severním Porýní-Westfálsku a Dolním Sasku; tyto dvě země se plochou podílejí na celkové výměře zeleniny Německa 37 %. V rámci jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce zvýšily plochy špenátu (4 tis. ha) a dýní (4,7 tis. ha), dále též lahůdkové cibule (12,3 tis. ha). Kryté plochy pro pěstování zeleniny v roce 2020 poklesly na 1,3 tis. ha, přičemž největší pokles byl u salátu a rajčat, naproti tomu vzrostly plochy okurek.

Přestože počasí bylo v roce 2020 v **Polsku** nepříznivé, sklídilo se zde 4,0 mil. t zeleniny, tj. o 6,5 % více než v předchozím roce. Vzrostla produkce cibule, červené řepy, květáku, naopak výrazně nižší byla sklizeň hlávkového zelí. Po celé vegetační období nebyly povětrnostní podmínky příznivé pro pěstování teplomilné zeleniny, zejména rajčat, paprik a okurek. Také v Polsku šíření viru COVID-19 přineslo zvýšení zájmu spotřebitelů o čerstvou zeleninu a nárůst nákupů realizovaných přes internet. Problémy nastaly s nižší než očekávanou cenou některé kořenové a košťálové zeleniny, které byly způsobeny větším objemem produkce a konkurencí ze strany levnějších dovezených produktů. K dalším problémům lze zařadit odliv sezónních pracovníků z Polska, obtížnější byla také mezinárodní přeprava z důvodů problémů na hranicích států.

Celková sklizňová plocha zeleniny na **Slovensku** se v roce 2020 snížila o 6,1 % na 6,6 tis. ha, a to nejvíce u konzumních rajčat, jarní cibule a hlávkového zelí bílého. Na druhé straně vzrostla u cibule, cukrové kukuřice a mrkve. Produkce zeleniny dosáhla 123,3 tis. t, přičemž k výraznému poklesu došlo u sklizní jarní cibule, konzumních rajčat a hlávkového zelí bílého. V roce 2020 poklesla výměra krytých ploch pro pěstování zeleniny o 8,2 % na 65,2 ha. Produkce se tak snížila o 13,3 % na 13,9 tis. t. Největší podíl na produkci zaujímal rajčata a salátové okurky.

Dovoz čerstvé zeleniny na Slovensko se v roce 2020 meziročně zvýšil o 9,9 % na 314,3 tis. t v hodnotě 260 909 tis. €. Největší podíl na dovozu měly melouny (18,7 %), zelí, kapusta, květák (16,2 %) a mrkev (14,6 %), a to především ze Španělska, Německa, Polska, Nizozemska a ČR.

Vývoz zeleniny ze Slovenska se zvýšil o 29 % na 58,5 tis. t v hodnotě 40 041 tis. €. Hlavními vývozními komoditami byly cibule (26,4 %), luštěniny (10,6 %) a rajčata (8,4 %). Největší objemy vývozu směřovaly do ČR, Maďarska a Německa.

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Rok 2020 byl celosvětově ovlivněn situací související se šířením viru COVID-19. Zavedená opatření způsobila velké ztráty také pěstitelům zeleniny, a to zejména těm, kteří byli navázáni na odbyt v gastrosektoru a na farmářské trhy. Mnozí z nich byli donuceni zeleninu zlikvidovat nebo hledat alternativní cesty prodeje jako samosběry nebo prodeje ze dvora.

Vývojem počasí patřil rok 2020 mezi ty příznivější. Jaro a počátek léta byly chladnější a chudé na srážky. Příznivý a mírný počátek podzimu však prodloužil sezónu a umožnil dobrý vývoj podzimních druhů zeleniny. Vysoký úhrn srážek a přemokření půd na počátku října komplikovalo sklizeň, zvyšovalo náklady na sklizeň a ovlivnilo i výnos a kvalitu sklizené zeleniny. Trh se zeleninou byl z počátku roku stabilní, zeleniny byl dostatek a ceny se pohybovaly na příznivých hodnotách. Po nástupu epidemie došlo ke skokovému navýšení cen u některých druhů zeleniny (např. u plodové). Na přelomu léta a podzimu pak došlo k výraznému poklesu cen podzimních druhů zeleniny v důsledku dobré sklizně a přebytku zeleniny v okolních státech.

Pěstební plochy zeleniny v roce 2020 mírně vzrostly na 15 111 ha, zvýšily se plochy zejména rajčat, cibule, česneku, okurek a hrachu dřeňového. Sklizeň zeleniny dosáhla 310,7 tis. t, tj. o 9,6 % více než v předchozím roce. Výrazný nárůst produkce byl zaznamenán zejména u celeru, cibule, hrachu dřeňového, mrkve, petržele kořenové a hlávkového zelí. Naproti tomu k poklesu došlo hlavně u okurek nakládaček, okurek salátových a rajčat.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celer	294	335	342	330	431	375	355
Cibule	1 581	1 545	1 704	1 705	1 854	1 853	1 897
Červená řepa	-	-	-	158	204	213	261
Česnek	236	233	329	353	372	536	365
Hrách dřeňový	923	1 113	1 311	1 457	1 246	1 474	1 793
Kapusta	107	108	95	117	100	104	69
Kedlubny	173	199	194	174	208	188	222
Květák a brokolice	303	248	256	324	326	336	370
Mrkev	721	805	827	728	795	832	915
Okurky nakládačky	339	411	299	315	339	351	254
Okurky salátové	34	45	39	52	31	20	45
Paprika	-	-	-	293	282	277	317
Petržel	247	368	267	257	268	255	310
Pór	6	4	6	14	8	14	26
Rajčata	196	339	244	331	135	293	302
Ředkvičky	204	287	289	262	224	350	302
Saláty	142	152	589	506	452	451	479
Špenát	-	-	-	372	324	366	480
Zelí hlávkové*	1 130	1 214	1 093	935	977	1 090	1 030
Ostatní zelenina	2 556	2 795	2 354	1 770	2 091	2 094	2 533
Zelenina celkem	9 192	10 202	10 237	10 451	10 667	11 475	12 325

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva,

* součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celer	424	471	470	446	472	525
Cibule	2 039	2 025	2 157	2 100	2 187	2 233
Česnek	422	428	514	566	532	683
Hrách dřeňový	1 126	1 325	1 512	1 562	1 300	1 593
Kapusta	151	155	139	153	140	152
Kedlubny	392	428	411	384	419	404
Květák a brokolice	352	299	304	351	366	379
Mrkev	1 070	1 170	1 172	1 033	1 104	1 178
Okurky nakládačky	1 056	1 163	1 009	1 091	946	1 036
Okurky salátové	273	296	276	278	254	256
Petržel kořenová	421	551	439	419	387	459
Pór	18	17	18	26	20	32
Rajčata	845	1 019	886	926	764	900
Ředkvičky	224	308	309	356	237	349
Saláty	199	211	645	672	677	680
Zelí hlávkové	1 256	1 346	1 217	1 002	1 062	1 168
Ostatní zelenina	2 987	3 237	2 771	2 927	3 139	3 083
Zelenina celkem	13 246	14 451	14 248	14 291	14 007	15 111

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Celková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celer	9 937	13 917	14 068	10 693	14 915	18 447
Cibule	33 220	51 049	48 823	43 409	51 197	59 939
Česnek	1 629	1 769	2 242	2 624	2 393	2 618
Hrách dřeňový	4 750	5 120	5 452	3 629	3 680	5 458
Kapusta	2 653	2 595	2 922	2 985	2 157	2 526
Kedlubny	6 942	5 928	7 070	5 852	8 497	8 301
Květák a brokolice	4 236	3 156	4 507	7 603	5 374	5 309
Mrkev	31 573	35 262	41 834	34 241	36 063	43 722
Okurky nakládačky	23 884	27 033	31 397	17 926	18 642	17 595
Okurky salátové	9 197	9 397	8 236	6 292	7 189	4 963
Petržel kořenová	5 842	9 199	6 688	6 920	7 698	9 076
Pór	322	290	345	351	325	750
Rajčata	19 583	31 108	19 663	23 918	24 696	21 235
Ředkvičky	2 591	5 287	6 499	5 054	4 168	4 750
Saláty	6 399	2 984	22 986	11 955	16 259	16 439
Zelí hlávkové	45 053	54 257	53 348	35 588	37 802	45 444
Ostatní zelenina	39 344	40 273	35 200	35 507	42 487	44 099
Zelenina celkem	247 155	298 624	311 280	254 549	283 541	310 673

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celer	23,45	29,55	29,93	23,97	31,61	35,14
Cibule	16,29	25,20	22,64	20,67	23,41	26,84
Česnek	3,86	4,13	4,36	4,64	4,50	3,83
Hrách dřeňový	4,22	3,86	3,61	2,32	2,83	3,43
Kapusta	17,55	16,76	21,02	19,53	15,43	16,59
Kedlubny	17,69	13,86	17,20	15,26	20,27	20,54
Květák a brokolice	12,03	10,57	14,82	21,68	14,67	14,00
Mrkev	29,51	30,14	35,69	33,15	32,66	37,12
Okurky nakládačky	22,63	23,24	31,13	16,43	19,71	16,98
Okurky salátové	33,64	31,72	29,89	22,64	28,30	19,38
Petržel kořenová	13,89	16,68	15,22	16,52	19,87	19,75
Pór	18,17	16,72	18,77	13,74	15,90	23,61
Rajčata	23,18	30,52	22,19	25,83	32,34	23,59
Ředkvičky	11,58	17,19	21,05	14,20	17,56	13,60
Saláty	32,16	14,16	35,64	17,78	24,01	24,19
Zelí hlávkové	35,87	40,31	43,83	35,50	35,58	38,90

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2021

Rok 2021 je obecně pro zemědělství označován jako příznivý z hlediska srážek. Pro zelinářství přinesl významné rozdíly mezi jednotlivými lokalitami i mezi jednotlivými zeleninovými druhy. Celkový výsledek ale určí kvalita skladovatelných druhů, kde se předpokládá vyšší procento ztrát, a cenový vývoj zeleniny v následujícím období.

Z hlediska průběhu počasí patří rok 2021 k chladnějším s dostatkem dešťových srážek. Zima proběhla bez větších extrémů, ozimé porosty přezimovaly bez větších škod. Příznivý nástup jara umožnil včasné zahájení polních prací a zakládání porostů jen na lehkých půdách, na těžších a zamokřených půdách bylo nutné místy vjezd odložit. Od března začalo dlouhé období nízkých teplot, které negativně ovlivnily vývoj porostů, a to i pod nakrytím. Rostliny zastavovaly růst a vývoj, osevy nevzcházely nebo vzcházely se zpožděním a výpadky. Došlo tak až ke 2–3 týdennímu zpoždění ve vývoji rostlin, což zapříčinilo opoždění a slévání původně odstupňovaných sklizní raných druhů a následně kulminaci zeleniny na trhu a problémy s odbytem v ČR i v okolních státech. Tato situace negativně ovlivnila také cenovou hladinu sklizených druhů zeleniny, která bývala většinou na počátku nové sklizně příznivější.

Počátek léta byl charakteristický spíše nízkými teplotami s poměrně příznivými srážkami, pouze regionálně byly nadměrné nebo naopak podprůměrné, což pak negativně ovlivnilo růst a vývoj především kořenové zeleniny, zatímco plodové a košťálové zelenině dostatek závlahy prospíval. 24. června 2021 prošla na pomezí Břeclavska a Hodonínska na jižní Moravě extrémní bouře s krupobitím a ničivým tornádem. Zasaženy byly i další oblasti Moravy. Tyto jevy poškodily lokálně nejen porosty zeleniny, ale i skleníky a sídla některých zemědělských firem.

Vyšší vlhkost přinesla silný tlak houbových chorob (např. u cibule a plodové zeleniny), naopak díky nižším teplotám nebyly tak výrazné škody způsobené hmyzími škůdci. Konec léta a časný podzim byl příznivý pro vývoj podzimních druhů zeleniny. Tzv. „mariánské léto“ s vysokými teplotami a příznivým úhrnem srážek prodloužilo sezónu např. plodové zeleniny téměř až do počátku října.

Košťálová zelenina

Rané odrůdy **konzumního zelí** byly vysazovány za příznivých podmínek, později v důsledku velmi nízkých teplot došlo k opoždění jejich vývoje a sklizně až o 14 dnů. Díky dostatečnému přísunu vláhy a počasí bez teplotních extrémů probíhal vývoj poloraných a podzimních odrůd příznivě, napadení houbovými chorobami a škůdci nebylo až na výjimky výrazné, výnosy jsou dobré – významně lepší než v předcházejícím roce.

Produkce a kvalita **květáku** byly v letošním roce průměrné. Jarní porosty, po výsadbě nakrývané textilií, přinesly dobré výnosy a byly realizovány za relativně příznivé ceny. Podzimní sklizeň květáku byla kvalitní s dobrým výnosem. Letní období díky vlhku přineslo silný infekční tlak houbových chorob.

Porosty **kedluben** z jarních výsadeb byly opožděny chladným obdobím, docházelo tak ke kulminaci sklizní z jednotlivých původně časově odstoupených porostů. V letním a podzimním období kedlubny díky vláze prospívaly a chladné počasí brzdilo rozvoj škůdců. Problémy byly v průběhu roku s odbytem a nízkou cenou, a to především v období první sklizně.

Cibulová zelenina

Výsevy **cibule ozimé** byly založeny do dobrých podmínek a díky mírnému průběhu zimy porosty dobře přezimovaly. Díky vyšším úhrnům srážek a vlhku v letních měsících však byla cibule silně napadána chorobami, v konečném výsledku tak byla produkce průměrná. Výsevy realizované v letošním roce v průběhu srpna jsou díky mírnému vývoji podzimního počasí v dobrém stavu. **Výsevy cibule jarní** byly poškozeny jarním chladem, rostliny vzcházely a rostly velice pomalu, porosty se rychle zaplevelovaly. V letních měsících se přidal díky vlhku silný infekční tlak houbových chorob, cibule tak nenarostly do konzumních velikostí. Výnosy i kvalita sklizené cibule jsou díky tomu nízké a během skladování lze očekávat vyšší ztráty.

Stejně jako v minulých letech proběhla výsadba **česneku** díky relativně teplému a dlouhému podzimu až v listopadu. Chladné jaro 2021 zpozdilo růst a vývoj porostů, později byly rostliny díky vlhku napadány půdními houbami. V důsledku průběhu počasí cibule tak stačily narůst pouze do malé velikosti a dosažené výnosy jsou v letošním roce opět podprůměrné. **Pažitka** byla i v letošním létě silně napadána plísňovými chorobami i hmyzem (trásněnkami, larvami osenice). V jarních měsících byl díky nižšímu zájmu spotřebitelů (koronavirus, Velikonocce) problém s odbytem rychlené pažitky.

Kořenová zelenina

Porosty **mrkve a petržele** založené na jaře byly lokálně poškozeny chladným počasím, a to i porosty nakryté textiliemi. Vlivem nízkých teplot během vegetace pak rostliny zpomalovaly svůj růst a trpěly chorobami, rané a letní sklizně tak přinesly nižší výnosy. V létě lokálně porosty trpěly nadměrnými srážkami. Na podzim sklizené porosty mají dobrou výtěžnost díky dostatku srážek. Ceny mrkve se od konce loňské sezóny drží velmi nízkou, nepodařilo se je ani s počátkem letošní sklizně navýšit, v průběhu sezóny cena stále klesala, stejně jako u petržele. Díky vyšší sklizni lze očekávat problémy s dalším poklesem ceny a odbytem. **Celer** v letošním roce dosahuje nadprůměrných výnosů vlivem chladnějšího a vlhčího počasí během vegetace a rovněž vlivem dlouhého příznivého podzimního období. Lokálně byly stejně jako v předcházejícím roce zaznamenány problémy s houbovými chorobami.

Listová zelenina

Saláty pěstované v jarních měsících byly ovlivněny obdobím chladu, docházelo ke zpoždění a kumulaci sklizní. V letních a podzimních měsících se vyvíjely bez větších problémů, místy pod infekčním tlakem houbových chorob. Lokálně komplikovaly stav porostů nadměrné srážky a krupobití, které zapříčinily

místy krátkodobý výpadek salátů na trhu. Jinak byl odbyt v průběhu roku plynulý a ceny stabilní po celou sezónu. **Ozimý špenát** byl založen do optimálních podmínek, dobře přezimoval, na jaře však došlo díky chladnému období ke zpoždění růstu a vývoje. První sklizeň tak proběhla až počátkem května, sklizeň podzimního špenátu ovlivnily první mrazíky.

Plodová zelenina

Průběh počasí v letošním roce byl v konečném měřítku k **paprikám** příznivý. Jarní chladné období sice opozdilo počátek sezóny a v průběhu roku byly porosty paprik napadány chorobami, další vývoj však pozitivně ovlivnil dostatek vláhy a příznivé teploty i na počátku podzimu. Plochy **rajčat pro průmyslové zpracování** jsou minimální. Důvodem je odklon zpracovatelů od tuzemských dodavatelů. Navíc většina porostů rajčat na jižní Moravě byla silně poškozena bouřkami a tornádem v červnu, a to natolik, že se porosty nestačily vzpamatovat, aby byla možná alespoň částečná sklizeň. Vzházení **okurek** ovlivnily na mnoha lokalitách nízké jarní teploty, kdy docházelo k zastavení růstu porostů. Díky prodloužení sezóny a dostatku vláhy v podzimním období byly nakonec výnosy v teplejších lokalitách až nadprůměrné. Výskyt plísňe okurkové byl větší až v pozdějším letním období.

V ČR se stále více pěstují i teplomilné **vodní melouny**. Letos vlivem chladného počasí rostliny zastavovaly vývoj, nakonec ale byly výnosy díky dostatku vláhy v průběhu celé sezóny průměrné. Založení porostů **cuket** probíhalo v příznivých podmínkách, bohužel následný vývoj počasí měl za následek zastavení růstu rostlin a zpoždění vývoje o 3 týdny. V letních měsících byly rostliny častěji napadány virovými a houbovými chorobami a padlím, na druhou stranu jim prospíval dostatek vláhy. Příznivý podzim prodloužil sezónu, výnosy jsou tak průměrné. Stejně jako cukety byl vývoj **dýní** ovlivněn především dlouhým jarním chladným obdobím. Další vývoj sezóny s dostatkem vláhy měl pozitivní dopad na růst rostlin a plodů. V létě byly porosty vzhledem k vlhkému počasí pod silným infekčním tlakem houbových chorob.

Vývoj jarního počasí napomohl dobrému vzházení **cukrové kukuřice** a ranému vývoji rostlin, porosty pak díky dostatečnému množství srážek a příznivému vývoji teplot dobře prospívaly. Porosty na jižní Moravě byly poškozeny bouřkami a tornádem v červnu 2021.

Lusková zelenina

Porosty **hrášku na lusky** byly letos zakládány díky počasí později, další zpoždění a snížení výnosu pak přineslo chladné jarní počasí. Sklizeň proto začala místy až o měsíc později, tedy v prázdninovém období, kdy už o lusky není mezi spotřebiteli větší zájem. Na rozdíl od hrášku na lusky byly porosty **hrášku pro průmyslové zpracování** založeny dříve. Chladné počasí sice vývoj a růst zpomalilo, ale dostatek vláhy příznivě ovlivnil další vývoj a časové rozložení sklizně. Výnosy dosahovaly stejně jako v roce 2020 mírně nadprůměrných hodnot.

Struktura zelinářských podniků

Ve struktuře zelinářských podniků nedošlo v roce 2021 k významným změnám. Z celkového přehledu vyplývá, že převažující podíl zelinářských ploch je obhospodařován podniky s výměrou nad 100 ha, zároveň nejvíce zelinářských podniků patří mezi malé farmy s výměrou do 10 ha. Vývoj vede ke koncentraci produkce zeleniny u větších výrobců a k ukončení činnosti menších.

Výsledky roku 2021 však budou pro mnohé menší farmy rozhodující pro další setrvání v pěstování zeleniny. Nepříznivý vývoj počasí, rostoucí ceny vstupů a práce, nedostatek pracovníků, nízké odbytové ceny zeleniny a komplikace související s koronavirem (tj. zejména problémy s odbytem, opatření proti šíření pandemie), to vše může negativně ovlivnit rozhodování zelinářů o ukončení pěstování zeleniny.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
100,1–a více	32	30	30	30	30	6 498	5 516	6 697	6 697	6 863
50,1–100	17	23	20	23	23	1 241	1 575	1 385	1 524	1 824
30,1–50	20	30	25	25	25	881	1 050	988	1 023	1 149
20,1–30	28	27	19	22	22	712	667	464	610	657
10,1–20	43	54	40	42	42	650	708	560	560	613
5,1–10	59	68	66	68	68	436	486	471	471	495
1–5	145	213	147	158	158	356	490	379	379	396
ostatní	177	165	12*	67	67	155	157	16	61	69
Celkem	521	610	359*	435	435	10 929	10 649	10 960	11 325	12 066

Pramen: ZUČM

Poznámka: v roce 2019 změna metodiky šetření

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských tržnicích. Některé větší farmy také prodávají část své produkce přímo z farmářských prodejen.

Samozásobení domácností zeleninou

V obchodech a na farmářských tržnicích je téměř celoročně k dostání široký sortiment zeleniny. Pěstování zeleniny pro vlastní potřebu je rozšířeno zejména na vesnicích a v okolí menších měst, v okolí větších měst pokrývají poptávku po čerstvé zelenině farmářské trhy a obchodní řetězce.

Dle odhadů Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM) je obecně pro vlastní spotřebu ročně určeno více než 10 % celkového objemu vypěstované zeleniny. Samozásobitelsky produkuje čerstvou zeleninu asi 240 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 1 200 ha.

V posledních dvou letech však dosahuje, dle odhadu ZUČM, podíl samozásobení zeleninou 15 %. Podíl na tom má situace ohledně koronavirové pandemie, která zvýšila zájem domácností o pěstování čerstvé zeleniny jako zdroje vitamínů a jako alternativu nákupu v obavách z dalšího vývoje koronaviru i karanténních opatření.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2021

Obchodní řetězce (supermarkety a hypermarkety)	nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 75 %
Velkoobchody	dodávky pro řetězce, export (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 10 %
Zpracovatelské kapacity	konzervárny, zelárny, mrazírny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/organizací producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	vlastní export, dodávky pro hotely a restaurace, ZOO, prodej ze dvora, farmářské trhy, samosběr, místní výkupy, vlastní spotřeba, ztráty apod.	Podíl 5 %

Pramen: ZUČM

Struktura prodeje zeleniny se v průběhu let výrazně nemění. Převažující podíl mezi odběrateli čerstvé zeleniny patří dlouhodobě řetězcům – sítím supermarketů a hypermarketů, kam míří více než ¾ produkce. S tím souvisí i cenový vývoj – řetězce jsou hlavní silou udávající výkupní i spotřebitelskou cenu zeleniny a svého výjimečného postavení často zneužívají. Tzv. nekalé obchodní jednání řetězců je často pěstители ovoce a zeleniny zaznamenáváno, obzvláště pak v loňském a letošním roce. Slevové akce pod nákupní cenou, nátlak na pěstitele na snížení ceny, požadavky na „estetickou“ kvalitu ovoce a zeleniny, falšování původů zboží – to vše negativně ovlivňuje sektor, zájem pěstitelů o pěstování zeleniny a ovoce, obdyt a úroveň cen zemědělských výrobců. Pozitivně lze hodnotit jejich aktivity v souvislosti s testováním produktů na obsah reziduí pesticidů.

Rychlírenství zeleniny – produkce zeleniny z krytých ploch

V posledních letech lze v ČR zaznamenat významný růst produkce zeleniny z krytých ploch. Čeští producenti přijali výzvu a začali se věnovat především produkci rajčat, která velmi dobře nalezla uplatnění na tuzemském trhu, a to i přes vyšší cenu. Pěstují se speciální odrůdy, vhodné právě pro pěstování ve sklenících a chuťově vyhovující poptávce tuzemských spotřebitelů – plody různých tvarů, barev a menších velikostí se sladkou chutí. Tuzemské produkty jsou tak schopny konkurovat po celý rok dováženým rajčatům.

V roce 2021 byla dokončena výstavba 4,8 ha nových skleníků, původně plánovaných k dokončení v roce 2020, a to výhradně pro pěstování rajčat v hydroponii. Většina ploch byla postavena za podpory z PRV 2014–2020.

Výměra krytých ploch pro pěstování rychlené zeleniny (ha)

Druh zeleniny	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rajčata	21	24	36	40	60	65	69
Papriky	6	6	6	6	6	6	6
Okurky	6	6	6	7	7	7	7
Kedlubny	2	2	2	2	2	2	2
Saláty	4	4	4	4	4	4	4
Zeleninová sadba	11	11	11	11	11	11	11
Celkem	50	53	65	70	90	95	99

Pramen: ZUČM

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních a netržních pěstitelů. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování zelenin v následných sledech. Informace v následující tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM.

Dle odhadu ZUČM patřila sklizeň tržní zeleniny v roce 2021 k průměrným. Tento rok byl označen jako příznivý z hlediska srážek a teplot, pro zelinářství přinesl významné rozdíly mezi jednotlivými lokalitami a i mezi jednotlivými zeleninovými druhy. Obecně výsevy zeleniny poškodily nízké teploty a sucho v jarním období, chladnější průběh léta se srážkami zpomalil vývoj a růst rostlin a zapříčinil silný infekční tlak, podzimní sklizeň byla pak přerušena obdobím s vydatnými srážkami.

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2019		2020		2021 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice ¹⁾	61	478	113	946	116	811
Celer bulvový	348	10 133	342	9 920	350	10 497
Celer řapíkatý	25	425	22	368	25	505
Cibule	1 931	51 027	1 876	51 213	1 926	48 153
Česnek	308	2 155	267	1 602	248	1 490
Fazol zahradní	47	234	24	83	20	60
Hrách zahradní	1 430	3 646	1 389	5 557	1 677	6 707
Chřest	187	375	187	288	223	334
Kapusta hlávková ¹⁾	78	1 192	77	987	60	776
Kapusta růžičková	0,3	3	0,3	3	0,2	2
Kedlubny ¹⁾	227	4 985	182	4 595	198	4 945
Kukuřice cukrová	763	3 816	911	4 553	1 009	5 046
Květák ¹⁾	278	3 277	240	2 641	244	2 680
Mrkev	828	34 780	856	30 987	913	22 828
Okurky nakládačky	270	10 800	287	11 474	283	12 744
Okurky salátové	21	827	19	427	29	719
Paprika	266	10 894	269	12 123	293	14 642
Pastinák	9	102	15	211	15	224
Pažitka	8	64	9	93	11	116
Petržel	282	3 949	260	4 397	305	5 492
Pór	9	132	11	164	26	390
Rajčata	100	2 100	213	4 473	216	2 155
Ředkvička ¹⁾	314	5 024	405	1 905	390	1 949
Řepa salátová	273	3 549	241	3 402	283	4 239
Saláty i barevné ¹⁾	640	14 069	602	10 178	605	10 883
Špenát ¹⁾	322	4 186	467	6 113	535	9 631
Zelí hlávkové bílé a červené	951	44 778	1 044	44 090	1 003	60 151
Zelí pekinské ¹⁾	85	1 190	99	1 832	98	1 767
Zelenina ostatní	132	2 373	189	1 624	295	2 414
Tykve	768	11 518	710	12 641	673	12 111
Celkem	10 960	232 082	11 326	228 891	12 066	244 459

Pramen: ZUČM

Poznámka: ¹⁾ plodinu je možné pěstovat i jako druhý sled. Plocha i produkce ředkvičky převyšují údaje od ČSÚ, které provádí šetření v době, kdy ještě nemají pěstitele vysety všechny sledy.

Tržní produkce – tj. zboží, které se odbytje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu sklizené zeleniny v ČR v roce 2019 podílela 79 %, v roce 2020 klesl podíl na 74 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uváděny podle reálně dosahovaných výnosů, které jsou vyšší než průměrné výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

V roce 2020 klesly tržby za produkci tržní zeleniny oproti předchozímu roku o 5 % na 2,4 mld. Kč. K tomuto poklesu přispěly jednak nižší ceny zemědělských výrobců některých druhů zeleniny a jednak rovněž i výrazně nižší sklizně v porovnání s rokem 2019, a to zejména u fazolu zahradního, česneku, listových salátů, okurek, petržele, hlávkové kapusty, mrkve nebo chřestu. Naproti tomu se v tomto roce výrazně zvýšily tržby např. u brokolice, cibule, kedluben, cukrové kukuřice, paprik, rajčat nebo hlávkového zelí.

Ekonomická situace v sektoru v roce 2021 není příznivá – odbytové ceny (farmářské ceny) zeleniny se pohybují na velmi nízkých úrovních, rostou náklady na práci a ceny zemědělských vstupů, komplikují se možnosti odbytu zeleniny. Lze rovněž předpokládat, že poměrně dobré sklizně podzimních druhů zeleniny v okolních státech budou mít vliv na další pokles cen.

Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2017–2020 uvádí tabulka v příloze č. 3 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

Trendy v zeleninářském sektoru ve vztahu k potřebám trhu lze shrnout v hlavní dva směry – bezpečnost a zdraví spotřebitele a ochrana životního prostředí.

Stále větší část populace, a to především té mladší, se zajímá o to, co ovlivňuje její zdraví ve spojitosti s potravinami. Se stoupající spotřebou zeleniny v ČR rostou i výdaje českých domácností na zeleninu. Stále náročnější na čerstvost a bezpečnost zeleniny je nejen konečný zákazník, ale i obchodní řetězce. V hledáčku spotřebitelů i řetězců jsou tak životnímu prostředí šetrnější systémy produkce – integrovaný systém, nízkoreziduální produkce zeleniny (kontrola obsahu reziduí v produktu, která může dosáhnout max. limit MLR 50–30 %) či bezreziduální produkce zeleniny (konečný produkt obsahuje rezidua pesticidů max. na úrovni kojenecké stravy).

Z důvodu udržení kvality a hygieny se již praní a balení zeleniny stalo standardem. Díky pořadům o vaření roste zájem také o balené bylinky, případně o hrnkové bylinky, které lze v domácnosti úspěšně pěstovat za oknem. Postupně se vyvíjí i systém balení. Začaly se distribuovat nové skládací přepravy, které se po použití umyjí, vydezinfikují a složené dodají pěstiteli. Začíná se omezovat zbytečné balení zeleniny do plastových sáčků. Na základě tlaku médií a zákazníků nakupují obchodní řetězce v poslední době více zboží od českých producentů.

Pandemie koronaviru přinesla v loňském i letošním roce zájem spotřebitelů o nákup zeleniny přímo na farmě nebo na farmářském trhu. Mezi doplňkovými cestami prodeje zeleniny, vzhledem k opatřením na omezení šíření onemocnění COVID-19, si v posledních dvou letech stále více nachází své místo prodej tzv. zeleninových bedýnek, prodej zeleniny ze dvora, samosběr. Je však třeba zdůraznit, že touto formou prodeje projde jen velmi malá část české produkce zeleniny. Dalším trendem souvisejícím s pandemií koronaviru je prodej zeleniny přes internetové obchody, které zaznamenaly obrovský nárůst zájmu.

Rok 2021 byl OSN vyhlášen „Mezinárodním rokem ovoce a zeleniny“ – právě na podporu konzumace čerstvé zeleniny a ovoce.

Obecné trendy v pěstování a spotřebě zeleniny v ČR

Druhá skladba u nás pěstovaných druhů zeleniny se významně nemění, projevují se ale změny dané změnami poptávky spotřebitelů a odběratelů zeleniny. Roste například obliba listové zeleniny (např. různé druhy salátů, bylinky, rukola, čerstvý špenát), ředkviček, kedluben a plodové zeleniny (rajčata, papriky, tykve, melouny). Od roku 2000 v ČR vzrostla dle ČSÚ např. spotřeba fazolek (o 130 %), hlávkového salátu (o 118 %), melounů (o 63 %), rajčat (o 34 %) a paprik (o 28 %). Naproti tomu Češi zkonsumují oproti roku 2000 méně např. kapusty (o 88 %), hlávkového zelí (o 52 %), květáku (o 40 %) nebo petržele (o 34 %).

V okolí měst se někteří pěstitelé specializují na sezónní druhy dodávané do sektoru HORECA (hotely, restaurace, catering), a to především na pěstování salátů, rukoly, listového mladého špenátu a řezaných bylinek (pažitka, máta, koriandr, tymián, rozmarýn). Mezi trendy patří pěstování také „baby“ forem zeleniny – mrkev, okurky, papriky, brambory a jejich prodej v úpravě ready-to-eat. Velké oblibě mezi spotřebiteli, ale i pěstiteli, se těší aktuálně např. ředkvičky, červená řepa, ředkve, kedlubny a jarní cibulka. Vlastní kapitolou jsou pak batáty a skupina tykví – především cukety a Hokkaidó dýně – muškátové, máslové a další.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následné cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrovaný systém pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM), byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha a po splnění podmínek dvouletého přechodného období dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Rok 2020 byl pro část pěstitelů–žadatelů o podporu v rámci opatření AEKO IPZ (podle pravidel NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) již pátým rokem závazků, část pěstitelů vstoupila do dvouletých závazků přechodného období dle NV č. 330/2019 Sb. vzhledem ke zpoždění vývoje přípravy nového programového období Společné zemědělské politiky 2021+ na základě nové legislativní úpravy právě pro přechodné dvouleté období.

V roce 2021 se celkový počet pěstitelů zařazených do tohoto systému zvýšil na 86 s výměrou dosahující 60% podílu z celkové pěstební plochy tržní zeleniny v ČR. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko. Někteří pěstitelé zeleniny hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežadají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

Právo užívat ochrannou známku IPZ bylo v roce 2021 uděleno celkem 67 pěstitelům evidovaným a certifikovaným v systému IPZ ZUČM, 4 pěstitelé jsou evidováni a kontrolováni v rámci přechodného období. Celkem tak plocha zeleniny pěstované v roce 2021 v systému IPZ dosahuje 7 236 ha, což představuje meziroční nárůst přes 9 %.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 437
2006	X	X	X	X	57	4 846
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119
2008	71	4 487	30	3 332	24	951
2009	80	4 920	50	3 934	9	380
2010	87	5 360	50	3 819	14	718
2011	93	6 092	54	4 826	13	397
2012	81	5 980	55	5 111	5	365
2013	79	5 951	59	5 448	6	255
2014	75	5 707	58	5 010	6	387

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2015	84	6 165	56	5 077	8	486
2016	93	7 314	59	5 860	10	523
2017	96	7 116	65	6 235	5	177
2018	99	7 011	69	6 278	2	101
2019	94	6 917	68	6 512	4	83
2020	76	6 615	63	6 454	4	101
2021	86	7 236	67	6 520	4	155

Pramen: SZIF, ZUČM

Do IPZ jsou také zařazeny víceleté kultury jahodník a chřest, pro které platí odlišné podmínky, než pro jiné zeleninové druhy, což neumožňuje na zelinářských pozemcích jejich kombinovatelnost.

I v roce 2021 pokračovala informační kampaň ZUČM „ZELENINA S RODOKMENEM“, jejímž cílem je zvýšení povědomí veřejnosti o logu IPZ a jeho významu. Kampaň se snaží o fungující propojení v jednoduché linii spotřebitel – zelenina – pěstitel. Zelenina s rodokmenem, nebo také zelenina vypěstovaná v systému integrované produkce či zelenina z IPZ – to vše jsou synonyma pro zeleninu, která byla vypěstovaná v ČR způsobem šetrným k životnímu prostředí za přesně definovaných podmínek.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

Příznivý začátek podzimu prodloužil sezónu některých zeleninových druhů a umožnil dobrý vývoj a růst podzimních druhů zeleniny. Celkový výsledek roku ale určí kvalita skladovatelných druhů. Přemokření půd komplikovalo sklizeň, zvyšovalo náklady na sklizeň (větší spotřeba nafty, více pojezdů, čištění komunikací) apod. Podmínky při sklizních měly rovněž negativní dopad na kvalitu sklizené zeleniny, takže celkově lze předpokládat, že ztráty budou v průběhu následného skladování vyšší než v předchozí sezóně.

V roce 2021 nedošlo k navýšení celkových skladovacích kapacit pro zeleninu. Pro sezónu 2021/2022 je – dle odhadů ke konci října 2021 – naskladněno 61,3 tis. t zeleniny, což je o 5 % více oproti předchozí sezóně. Celková skladovací kapacita je tak využita pouze ze 42,3 %. Největší objemy naskladněné zeleniny představují cibule (20,0 tis. t), dále mrkev (15,3 tis. t), hlávkové zelí (12,9 tis. t) a celer (7,6 tis. t).

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 20. 10. 2021

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Naskladněno k 20.10.2021 (odhad) v t	Podíl z celkové kapacity skladů	Využití kapacity skladů
Chlazené sklady	44	64	50 000	38 420	34,5 %	76,8 %
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	400	1,6 %	16,9 %
Větrané sklady	58	96	92 500	22 485	63,9 %	24,3 %
Celkem	104	163	144 860	61 305	100,0 %	42,3 %

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V I. polovině roku 2021 proběhlo statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2020. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl objemu 90 485 t, tj. meziroční pokles o cca 7 %.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska v roce 2020 vzrostl oproti předchozímu roku o 14 % na 52 170 t, nákup ze zahraničí naopak o 20 % poklesl na 26 313 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představovalo, podobně jako v předchozích letech, hlávkové zelí bílé a okurky nakládačky. V nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování ze zahraničí tvořily největší podíl okurky nakládačky, přesto to bylo oproti předchozímu roku o 36 % méně. Pro výrobu zeleninových výrobků bylo z tuzemska nakoupeno skoro stejné množství upravené zeleniny jako v roce 2019, ze zahraničí nákup meziročně klesl o 42 %.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2018		2019		2020	
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	od	do	od	do	od	do
Brokolice	-	-	*	*	-	*	*	*	-	-	*	*
Celer	1 231	1 000	1 556	1 622	1 749	1 325	4,03	7,78	4,60	9,00	3,51	6,82
Cuketa	210	183	*	-	-	-	3,10	3,26	2,87	3,20	*	*
Cibule suchá	1 142	1 084	1 293	413	*	*	5,69	12,79	9,48	19,96	7,12	13,67
Cibule nakládačka	-	*	-	579	*	712	13,28	13,96	14,33	14,50	14,79	14,81
Červená řepa	1 654	1 518	1 242	954	*	1 110	2,25	3,50	2,57	3,54	2,15	3,30
Česnek	*	*	*	*	*	-	71,55	119,87	49,08	60,03	*	*
Fazolka – lusky	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	*	*
Feferony	50	138	*	752	809	420	17,04	27,36	17,09	48,54	24,75	48,85
Hrášek – zrno	1 830	1 624	2 668	-	*	-	8,61	8,84	9,13	9,38	9,68	10,44
Kapusta hlávková	301	412	*	-	*	49	4,46	5,82	5,27	6,92	4,75	7,52
Kopr	140	*	123	-	-	-	6,89	7,01	*	*	7,22	7,22
Křen	*	*	*	775	772	436	33,79	43,50	30,10	41,18	20,78	36,05
Kukuřice cukrová	*	*	*	-	-	*	*	*	*	*	*	*
Květák	26	*	*	*	-	*	5,54	6,27	3,97	5,16	4,60	6,63
Mrkev, karotka	6 795	4 524	5 730	4 154	5 154	4 247	1,87	5,41	2,25	5,51	1,99	6,87
Nat' (petrželová, celerová)	*	*	*	-	*	*	*	*	3,67	5,12	3,06	10,33
Petržel	*	*	580	12	*	*	3,15	3,98	4,51	6,69	2,75	6,50
Pastinák	130	321	342	*	*	*	4,47	9,44	4,76	12,22	4,50	7,45
Okurky nakládačky	8 279	5 350	8 447	7 812	11 864	7 548	3,69	19,68	5,80	25,25	4,36	27,85
Okurky salátové	838	1 564	375	34	493	232	18,67	36,16	11,06	20,89	6,91	17,17
Paprika zelená	1 719	1 223	936	80	251	320	9,32	14,91	10,34	16,19	9,72	37,68
Paprika červená	2 015	1 559	1 094	712	1 335	1 019	13,76	23,24	14,37	28,19	13,28	31,47
Paprika beraní roh	93	211	126	364	460	511	15,56	17,02	16,36	17,44	17,25	21,76
Pór	*	*	5	-	2	*	*	*	15,24	46,25	10,14	34,88
Rajčata červená	*	*	544	*	*	*	3,65	5,61	6,32	11,29	16,45	44,55
Ředkev	-	-	*	-	*	*	-	-	*	*	*	*
Saláty	1 087	1 480	1 753	*	*	*	11,66	170,03	10,61	182,21	7,56	147,03
Špenát	5 130	4 654	6 001	*	*	*	4,09	9,16	3,92	6,36	3,81	6,19
Tykev	34	-	*	*	*	*	6,39	7,93	*	*	7,80	8,29
Zelí hlávkové bílé	12 816	11 931	14 494	2 358	4 369	4 110	2,83	7,52	3,14	8,83	2,69	6,91
Zelí hlávkové červené	1 333	1 533	1 175	750	822	927	3,84	9,44	3,88	9,87	2,76	6,81
Zelí pekingské	*	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*
Ostatní	731	611	990	*	*	195	2,17	33,41	4,62	16,23	3,12	16,83
Cellkem	54 770	45 800	52 170	23 579	32 972	26 313	X	X	X	X	X	X

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2019		2020	
	2019	2020	2019	2020	od	do	od	do
Brokolice	*	4	430	387	15,65	21,16	13,40	27,80
Celer	*	*	*	*	15,11	16,56	17,11	17,72
Cuketa	-	-	*	*	*	*	-	*
Cibule suchá	*	*	856	*	15,62	55,59	10,03	56,59
Cibule nakládačka	*	*	375	*	15,33	16,81	14,91	214,21
Červená řepa	*	42	*	-	37,16	50,12	32,90	73,35
Česnek	16	16	356	224	88,81	115,72	66,09	77,75
Fazolka - lusky	-	*	524	351	14,69	17,15	16,53	21,40
Feferony	*	10	-	-	42,90	47,14	52,46	64,70
Hrášek - zrno	*	*	946	423	18,23	27,03	20,51	23,97
Kapusta hlávková	-	-	*	-	*	*	-	-
Kopr	7	*	*	*	96,08	105,93	59,01	78,60
Křen	*	*	-	-	26,27	52,30	26,31	60,89
Kukuřice cukrová	17	*	89	73	33,29	41,42	25,34	28,44
Květák	*	-	718	707	14,64	17,32	14,12	21,07
Mrkev, karotka	157	77	1 305	*	16,63	45,74	11,91	24,65
Nat' (petrželová, celerová)	*	*	30	*	81,57	243,72	72,20	123,88
Petržel	*	*	*	-	45,31	48,04	*	*
Pastinák	*	*	*	*	17,03	20,11	11,63	18,49
Okurky nakládačky	*	*	*	*	12,14	21,05	9,01	28,36
Okurky salátové	*	*	*	*	*	*	*	*
Paprika zelená	*	*	160	116	17,72	39,97	22,10	48,77
Paprika červená	*	84	275	264	25,23	69,36	27,58	67,82
Paprika beraní roh	-	-	-	-	-	-	-	-
Pór	*	*	397	388	15,61	16,47	15,28	17,53
Rajčata červená	*	*	*	1 268	11,63	92,94	20,43	55,67
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	-	-	-	-	-	-	-	-
Špenát	*	*	177	175	12,20	18,86	14,52	19,03
Tykev	*	-	*	*	14,35	14,59	*	*
Zelí bílé	111	563	405	555	7,52	10,11	5,21	8,50
Zelí červené	*	*	-	-	*	*	*	*
Zelí pekinské	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	*	*	934	1 017	17,09	68,41	15,98	65,65
Celkem	3 218	3 209	15 231	8 794	X	X	X	X

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: ¹⁾ nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Z údajů, zjištěných při statistickém zjišťování, vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2020 meziročně opět mírně snížila na 152 580 t. Největší podíl z celkové výroby zeleninových výrobků představovala sterilovaná zelenina, z toho výroba okurek nakládaček dosáhla 49% podílu. Výroba kečupu vzrostla v porovnání s rokem 2019 o 12 % na 13 990 t. Výroba sterilovaných směsí a salátů se snížila o 21 % na objem 12 798 t, výroba kysaného zelí zaznamenala 3% nárůst na 13 080 t.

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR včetně diaproductů (t)

Zeleninový výrobek		Výroba v tunách				
		2016	2017	2018	2019	2020
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)		25 979	25 861	25 096	26 277	28 955
Sterilované zeleninové směsi a saláty		17 984	18 617	11 471	16 246	12 798
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)		68 042	55 955	58 488	60 144	56 690
v tom	okurky nakládačky	37 818	29 324	32 600	34 093	27 555
	zelí sterilované ostatní	917	660	1 220	1 155	1 065
	zelí červené v kořeněném nálevu	2 958	3 331	3 289	3 002	3 605
	zelí bílé v kořeněném nálevu	9 922	7 156	6 733	8 408	10 640
	hrášek – zrno	*	*	*	*	*
	kukuřice cukrová	*	*	*	*	*
Kysané zelí		14 798	15 032	11 531	12 724	13 080
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)		*	*	353	*	*
Kečup		24 283	21 167	25 287	12 453	13 990
Rajčatový protlak		4 276	4 314	4 437	4 062	3 783
Dětská a kojenecká výživa		*	*	*	*	*
Zeleninové šťávy		*	*	*	587	*
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny		10 936	11 732	12 948	15 785	15 535
z toho: – zeleninové směsi		2 987	3 937	4 284	6 881	13 916
Ostatní		4 992	5 294	5 064	5 082	6 064
Celkem		173 959	160 657	156 194	154 323	152 580

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Dovoz zpracované zeleniny

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků se v roce 2020 meziročně nepatrně zvýšil na 197,9 tis. t v hodnotě 4,9 mld. Kč. Ze zemí EU bylo dovezeno celkem 176,6 tis. t zpracované zeleniny v hodnotě 4,3 mld. Kč. Mezi největší dodavatele patřilo Polsko (40,3 tis. t), následovalo Německo (31,1 tis. t), Itálie (26,3 tis. t), Rakousko (17,6 tis. t), Slovensko (16,7 tis. t) a Belgie (15,1 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2020 zaznamenal meziročně výraznější nárůst, a to o 43 % na 21,4 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se především o konzervovaná rajčata, okurky salátové a okurky nakládačky konzervované nebo upravené v octě, zeleninové sušené směsi a konzervované bambusové výhonky. Největšími importéry bylo Turecko (5,7 tis. t) a Čína (5,7 tis. t), dále Ukrajina (4,8 tis. t) a Indie (1,5 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2018		2019		2020	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	66 321	1 113 007	64 288	1 319 292	66 735	1 378 247
Zelenina prozatím. konzerv.	946	22 627	2 887	31 392	2 046	49 565
Zelenina sušená	4 435	285 072	4 467	292 132	4 382	316 945
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	19 578	394 407	23 097	497 452	28 808	705 631
Rajčata konzerv., ne v octě	29 556	677 114	30 167	634 215	32 164	729 128
Šťáva z rajských jablek	1 121	13 325	1 162	14 406	1 064	12 150
Kečupy aj. omáčky z rajčat	16 432	415 302	18 196	509 588	18 527	521 087
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	602	22 763	913	37 777	1 022	40 336
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrazená	44 274	924 991	39 010	1 023 772	43 180	1 170 093
Celkem	183 265	3 868 608	184 176	4 361 690	197 929	4 923 180

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2020 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	24 256
	Belgie	14 581
	Slovensko	7 621
	Německo	5 879
	Rakousko	5 833
	Maďarsko	2 388
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	14 173
	Ukrajina	4 693
	Německo	4 384
	Čína	2 027
	Polsko	1 794

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Maďarsko	9 557
	Německo	8 911
	Itálie	8 516
	Slovensko	4 036
	Polsko	3 170
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	10 413
	Rakousko	5 274
	Turecko	5 186
	Slovensko	2 764
	Polsko	2 324

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zpracované zeleniny

Vývoz (včetně reexportu) zpracované zeleniny a zeleninových výrobků z ČR se v roce 2020 meziročně zvýšil o 8,2 % na celkových 64,0 tis. t v hodnotě 2,1 mld. Kč. Do zemí EU směřovalo 63,4 tis. t zpracované zeleniny (tj. meziroční nárůst o 8,4 %). Největší objem zpracované zeleniny byl dodán na Slovensko (32,8 tis. t), dále pak do Rakouska (6,9 tis. t), Polska (5,8 tis. t) a Německa (3,6 tis. t).

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2018		2019		2020	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	20 892	325 671	15 351	331 594	15 865	469 488
Zelenina prozatímně konzervovaná	13	762	95	1 741	16	742
Zelenina sušená	723	60 808	877	71 349	2 372	87 254
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	10 246	249 526	12 671	317 217	14 146	398 090
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 113	113 402	5 297	127 070	5 474	137 839
Štáva z rajských jablek	168	2 508	167	2 142	162	2 289
Kečupy aj. omáčky z rajčat	18 726	459 446	12 043	343 936	12 368	396 774
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	3 638	170 595	2 422	117 927	2 942	147 594
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrazená	9 244	333 732	10 227	384 253	10 652	473 984
Celkem	68 763	1 716 450	59 148	1 697 233	63 998	2 114 054

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2020 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	8 571
	Maďarsko	1 996
	Rakousko	1 885
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Slovensko	3 501
	Polsko	853
	Bulharsko	530
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Slovensko	7 002
	Polsko	883
	Španělsko	803
	Německo	653
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	7 655
	Finsko	1 935
	Rakousko	1 664
	Rumunsko	1 339

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodu s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodu se zpracovanou zeleninou, které se každoročně zvyšuje.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tuny	-97 499	-98 657	-107 529	-114 502	-125 028	-133 931
Tis. Kč	-1 588 051	-2 164 601	-2 204 181	-2 152 158	-2 664 457	-2 809 126

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Podrobnější údaje o dovozech a vývozech zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. 2 této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2020 výrazně zvýšila ve srovnání s předchozím rokem, a to o 6,2 kg (+7,1 %). Zvýšila se spotřeba veškeré zeleniny kromě česneku, hlávkového salátu a rajčat.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

tj. přepočet všech výrobků ze zeleniny na hodnotu zeleniny čerstvé

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spotřeba	85,4	77,8	82,9	86,4	84,8	87,3	88,2	87,1	87,0	93,2

Pramen: ČSÚ

Poznámka: zahrnuje zeleninu listovou, kořenovou, košťálovou, plodovou, cibulovou, luskovou, která je určena na prodej spotřebitelům, výrobní spotřebu (např. na výrobu kysaného zelí, nakládaných okurek, zmrazených zeleninových výrobků atd.) i naturální spotřebu.

Na spotřebě jednotlivých druhů potravin, např. masa, ovoce, zeleniny, rýže, těstovin atd. se promítá změna stravovacích zvyklostí ovlivněná turistickým ruchem a počtem cizinců v naší populaci, ale největší vliv na spotřebu potravin mají ceny potravin, dané růstem cen energií, osiv, krmiv, hnojiv, přípravků na ošetřování zvířat a rostlin, vysokou marží obchodních řetězců a koupěschopností obyvatelstva. Je třeba vzít v úvahu i zdravotní osvětu, dostupnost jednotlivých druhů potravin na trhu a masivní reklamu.

ČR je v posledních letech v celkové produkci zeleniny soběstačná v průměru cca v rozmezí 35–40 %. Nejnižší míra soběstačnosti je u komodity květák, brokolice, hlávková kapusta, nejvyšší např. u hlávkového zelí (64 %), celeru bulvového (64,6 %), cibule (50,7 %) a mrkve (50,6 %).

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celer	1,5	1,5	1,3	2,0	2,1	2,0	2,1	2,2	2,1	2,5	2,8
Cibule	9,9	11,2	9,3	11,0	10,9	10,1	10,3	10,2	11,0	11,1	11,9
Česnek	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8
Fazolové lusky	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Hrachové lusky*	0,6	0,6	0,5	0,8	0,9	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6	0,8
Kapusta	0,4	0,5	0,3	0,2	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Kedlubny	2,2	2,2	2,4	2,4	2,2	2,2	2,1	2,3	2,1	2,1	2,5
Květák	2,5	3,0	2,6	2,6	2,7	2,6	2,3	2,6	2,8	2,3	2,3
Melouny	7,8	7,2	7,1	7,6	7,2	8,0	8,2	8,2	8,1	8,0	8,3
Mrkev	6,5	6,7	6,1	7,0	6,9	6,7	6,9	7,1	7,1	7,0	8,0
Okurky nakládačky	3,0	2,3	2,0	2,0	2,8	2,5	3,0	3,3	2,5	2,6	2,7
Okurky salátové	7,1	7,6	6,7	5,9	6,4	6,5	6,4	6,4	6,0	6,3	6,5
Paprika zelenin.	5,5	5,5	5,2	5,0	5,4	5,6	5,8	5,6	5,7	5,1	5,5
Petržel	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	1,0	1,1	1,2
Rajčata	10,4	12,1	10,7	11,4	11,3	11,2	11,8	11,2	11,8	12,0	12,0
Saláty listové	2,1	1,7	1,4	1,6	1,8	2,3	2,0	2,4	2,5	2,4	2,4
Špenát	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,0	1,2
Zelí hl. bílé a červené	7,2	8,9	8,1	8,0	8,4	7,4	7,9	8,0	6,8	6,9	7,5
Ostatní zelenina	8,6	8,9	8,8	10,4	11,7	11,1	11,2	11,3	11,3	11,7	12,9
Houby	2,2	2,6	2,4	2,3	2,5	2,6	2,8	3,0	3,0	3,1	3,5

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * – vylouštěná hrachová zrna (zelený hrášek)

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny, než je minimální doporučené množství stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

V roce 2020 se průměrné roční CZV v porovnání s předchozím obdobím u převážné většiny zelenin výrazně snížily. Naproti tomu ceny květáku, kedluben, rajčat, listových salátů a špenátu výrazně vzrostly. Důvodem tohoto cenového vývoje bylo s největší pravděpodobností na jedné straně zklidnění evropského trhu po další vlně epidemie COVID-19 na přelomu léta a podzimu, avšak na straně druhé určitý nedostatek některých druhů zeleniny pro konzumní trh vlivem nepříznivého vývoje počasí.

Trh se zeleninou byl v roce 2021 od počátku roku charakteristický nízkou cenovou hladinou u kořenové zeleniny, cibule a hlávkového zelí z loňské sklizně. Ceny ostatních druhů, jako např. kedluben, květáku, paprik a rajčat, zůstaly však nízké i po sklizni roku 2021. Jedním z důvodů je i skutečnost, že vlivem příznivého vývoje počasí byla relativně dobrá sklizeň zeleniny i v okolních státech.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny v ČR (CZV v Kč/t)

Druh zeleniny	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Celer bez natě	12 453	8 842	9 247	10 803	11 074	10 684	11 349
Cibule suchá	6 588	7 800	5 654	7 672	11 224	7 486	7 359
Česnek	135 141	127 812	116 935	91 538	90 741	88 823	95 995
Kapusta hlávková	11 473	8 486	10 178	13 542	13 996	13 625	9 070
Kedlubny	23 616	22 811	23 527	27 355	26 057	30 900	28 694
Květák	13 706	15 437	15 686	16 816	17 467	21 215	17 661
Mrkev bez natě	8 047	7 608	6 701	9 353	8 464	7 734	8 447
Okurky nakládačky	-	-	-	20 667	23 333	-	21 667
Okurky salátové	19 898	20 455	21 424	22 837	24 168	23 203	22 442
Paprika zeleninová	22 953	19 703	23 590	21 027	30 146	23 739	22 325
Petržel bez natě	23 501	16 571	17 832	30 437	25 465	17 252	27 497
Rajčata	23 953	24 615	22 699	22 729	30 526	43 404	38 840
Saláty	31 106	31 681	30 573	30 840	33 557	39 023	41 961
Špenát	-	-	-	12 099	20 651	27 730	-
Zelí hlávk. červené	8 063	7 669	7 405	8 377	9 514	7 543	9 518
Zelí hlávkové bílé	6 722	5 069	4 909	6 828	8 110	6 381	7 261

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 10. 2021

Spotřebitelské ceny

Vývoj spotřebitelských cen některých druhů zeleniny byl v letech 2020 a 2021 rovněž ovlivněn situací spojenou se světovou pandemií COVID-19. Vlivem „koronavirové situace“ došlo celosvětově k narušení mezinárodního obchodu, k nedostatku pracovníků v zemědělství v evropských zemích a k výpadku pracovní síly při sklizních, k oslabení kurzu koruny vůči euru (prodražení dovozu), k vyšší poptávce po potravinách (zejména po ovoci a zelenině, a tím k prohloubení rozporu mezi nabídkou a poptávkou).

Spotřebitelské ceny většiny sledovaných zeleninových druhů se v průběhu I. pololetí roku 2021 v porovnání se stejným obdobím minulého roku pohybovaly na nižších úrovních (kromě mrkve, papriky a česneku). Tento trend pokračoval i ve II. pololetí roku u většiny zeleninových druhů s výjimkou rajčat, celeru, brokolice a listových salátů, u kterých se cena zvyšovala. Celkově tak byly průměrné spotřebitelské ceny za deset měsíců roku 2021 v porovnání se stejným obdobím minulého roku nižší; výrazný meziroční pokles v rozmezí 12–25 % vykazují ceny zejména u brokolice, cibule, květáku, salátových okurek a celeru. Mírné meziroční zvýšení průměrné spotřebitelské ceny bylo zaznamenáno pouze u rajčat, česneku a mrkve.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Brokolice	ks	24,40	24,41	26,56	23,94	30,74	34,32	26,78
Celer	kg	23,38	28,80	23,69	22,53	31,60	28,67	25,72
Cibule suchá	kg	14,54	15,38	13,12	15,48	25,57	18,68	16,43
Česnek	kg	104,58	127,88	121,28	105,23	116,43	151,25	159,68
Květák	ks	34,89	36,73	33,86	37,19	41,40	46,85	39,75
Mrkev bez natě	kg	20,93	18,75	15,24	22,60	22,89	21,22	22,01
Okurky salátové	kg	41,56	40,78	41,90	45,30	43,97	48,09	42,89
Paprika zeleninová	kg	63,63	65,09	63,06	60,98	67,11	67,41	66,71
Rajčata	kg	42,99	40,88	44,94	44,75	49,24	52,30	55,09
Salát ledový	ks	-	20,21	21,91	23,65	23,95	23,33	22,80
Zelí bílé	kg	14,51	13,54	12,55	14,82	25,16	19,62	19,33

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * průměr za období od 1. 1.–31. 10. 2021

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR

Dovoz

Rok 2020 byl specifický vzhledem k pandemickému šíření viru COVID-19 a následnými opatřeními, které byly jednotlivými státy ve světě zavedeny. Toto spolu s poklesem produkce zeleniny ve většině evropských států mělo za následek růst cen zeleniny, a to zejména díky dodatečným nákladům za dodržování nadstandartních hygienických opatření a nedostatku sezónních pracovníků.

V roce 2020 se dovoz čerstvé zeleniny do ČR oproti předchozímu roku snížil o 1 % na 582,2 tis. t, i když jeho hodnota se meziročně mírně zvýšila a dosáhla 12,3 mld. Kč. Dodávky ze zemí EU mírně vzrostly na 525,9 tis. t a na celkovém objemu dovozu čerstvé zeleniny se podílely 90 %. Nejvíce zeleniny pocházelo ze Španělska (121,9 tis. t, tj. 8% meziroční snížení), a to zejména salátové okurky, melouny, rajčata, papriky a česnek. Druhým největším dodavatelem čerstvé zeleniny bylo Nizozemsko (110,5 tis. t, tj. 2% nárůst), odkud byla dodávána především mrkev, dále rajčata, cibule a okurky salátové. Třetím významným dodavatelem bylo Německo (89,1 tis. t, tj. 8% růst) s dodávkami cibule, melounů, salátových okurek, hlávkového zelí, paprik a rajčat.

Mezi další významné dodavatele čerstvé zeleniny patřila také Itálie (56,6 tis. t, tj. zvýšení o téměř 22 %) a Polsko (54,3 tis. t, tj. 1% snížení). Čerstvá zelenina byla také v menším množství dovážena ze třetích zemí, např. z Maroka, Albánie, Turecka, Severní Makedonie, Brazílie a Egypta.

V období od ledna do srpna 2021 bylo do ČR dovezeno celkem 426,8 tis. t čerstvé zeleniny, což je o necelé 1 % méně oproti stejnému období minulého roku. Dodávky ze zemí EU se za stejné období mírně zvýšily na 391,5 tis. t. Nejvíce zeleniny bylo dovezeno ze Španělska (89,4 tis. t), Nizozemska (73,8 tis. t), Německa (63,4 tis. t), Itálie (58 tis. t) a Polska (32,2 tis. t).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2018	2019	2020	2021*	2018	2019	2020	2021*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	626 689	587 817	582 182	426 838	11 619 496	12 241 962	12 257 199	9 369 128
Z toho:								
Celer bulvový	11 873	11 128	11 563	8 775	92 728	181 619	107 037	79 325
Celer ne bulvový	2 894	3 366	2 437	2 806	42 517	62 535	50 963	54 782
Cibule	73 504	64 371	62 967	45 103	537 469	824 493	560 838	402 637
Cibule-šalotka	510	512	483	295	12 665	20 239	17 673	16 909
Česnek	7 482	7 000	6 015	4 807	307 172	333 614	397 209	317 784
Fazole	355	379	335	436	17 693	20 709	25 642	33 914
Fenykl hlíznatý	324	340	340	234	9 139	10 171	10 308	7 544
Hrách	571	813	790	528	30 997	33 848	30 996	32 585
Chřest	1 082	478	540	493	89 347	36 337	40 913	49 802
Kapusta růžičková	713	1 082	1 356	637	15 885	24 770	35 478	18 452
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	19 194	16 731	15 850	13 027	353 075	346 808	367 509	317 383
Křen	1 105	1 019	1 001	550	45 051	51 516	52 348	25 047
Kukuřice cukrová	4 842	1 878	887	964	41 712	28 572	29 934	32 281

Druh	2018	2019	2020	2021*	2018	2019	2020	2021*
	v tunách				v tis. Kč			
Květák a brokolice	25 252	22 316	22 728	16 374	422 803	412 126	469 527	331 296
Lilek	2 711	2 610	2 553	1 782	71 678	72 710	78 900	50 797
Melouny	94 722	96 855	92 837	90 602	947 815	1 004 537	972 359	910 090
Mrkev	46 531	40 797	48 927	36 522	454 341	420 030	424 063	398 818
Okurky nakládačky	8 869	12 195	12 346	6 661	118 058	163 333	208 266	119 209
Okurky salátové	59 710	64 623	66 236	40 358	1 333 865	1 322 292	1 465 760	939 406
Paprika zeleninová	54 076	48 478	50 982	33 684	1 723 241	1 757 889	2 045 007	1 450 135
Pór	9 745	8 679	8 617	5 165	207 394	188 922	168 380	170 693
Rajčata	95 745	88 084	77 950	50 003	2 552 512	2 600 055	2 492 016	1 840 274
Ředkvička, řepa salátová ap.	18 395	18 216	19 703	11 661	304 614	335 046	326 307	237 993
Salát hlávkový	19 922	15 136	15 084	11 025	619 813	609 064	649 664	518 414
Salát ostatní	7 674	7 736	6 968	4 876	269 637	248 520	243 581	196 747
Špenát	1 004	1 104	958	746	74 261	92 651	91 384	73 244
Tykve ost.	3 218	2 379	2 593	1 793	50 186	49 169	55 868	40 746
Tykve – cukety	5 266	5 600	6 120	5 447	120 306	131 806	164 406	128 888
Zelí bílé, červené	32 969	28 356	30 143	21 776	238 270	290 703	170 300	163 928

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2021

Vývoz

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR (včetně reexportu) v roce 2020 v porovnání s předchozím rokem poklesl téměř o 10 % na celkových 66,0 tis. t v hodnotě 1,6 mld. Kč. Vývoz směřoval téměř výhradně do zemí EU, a to zejména na Slovensko (44,8 tis. t), dále do Německa (8,8 tis. t), Maďarska (4,9 tis. t), Polska (2,4 tis. t) a Rakouska (1,2 tis. t).

V období od ledna do srpna 2021 bylo z ČR vyvezeno 45,7 tis. t čerstvé zeleniny v hodnotě 1,3 mld. Kč, což je o necelé 1 % více oproti stejnému období minulého roku, a to téměř pouze do zemí EU. Největší množství zeleniny směřovalo na Slovensko (31,0 tis. t), dále do Německa (7,3 tis. t), Polska (2,0 tis. t) a Rumunska (1,6 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2018	2019	2020	2021*	2018	2019	2020	2021*
	v tunách				v tis. Kč			
Zelenina celkem	74 266	72 995	65 992	45 727	1 607 140	1 753 725	1 621 013	1 304 953
Z toho:								
Celer bulvový	3 262	2 697	1 654	1 032	38 630	52 159	26 125	17 681
Cibule	7 377	4 832	4 703	3 176	72 760	91 335	79 432	55 344
Česnek	1 032	853	453	410	49 676	49 406	38 734	35 962
Hrách	2 951	1 603	2 958	1 553	24 289	16 474	23 586	16 928
Chřest	30	42	45	52	3 482	2 320	3 913	5 638
Kapusta růžičková	51	137	192	151	1 260	4 277	5 965	5 626
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	2 013	2 112	2 008	1 654	43 550	47 582	42 466	50 911
Květák a brokolice	2 913	3 056	3 341	1 730	62 579	73 652	114 067	51 233
Melouny	8 521	7 117	4 413	4 355	102 607	85 571	55 600	49 039
Mrkev	6 610	5 653	6 251	2 923	73 882	76 894	73 079	42 942
Okurky nakládačky	7 231	7 541	6 334	5 779	85 672	65 167	66 610	55 001
Okurky salátové	3 047	3 341	3 260	1 844	77 289	78 707	78 939	52 720
Paprika zeleninová	5 793	7 135	7 376	3 711	209 371	237 396	253 973	148 518
Pór	816	780	676	562	23 235	24 186	20 474	24 934
Rajčata	7 012	6 926	6 311	4 206	214 148	221 959	240 813	193 515
Salát hlávkový	2 505	2 563	2 372	1 570	102 825	94 049	79 817	73 371
Salát ostatní	1 155	1 169	914	1 016	37 138	44 242	38 543	49 094
Ředkvička, řepa salátová apod.	2 932	2 941	2 448	1 961	70 707	75 398	57 215	50 661
Zelí bílé, červené	3 576	5 341	4 568	3 009	37 233	72 365	45 716	37 109

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2021

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Od roku 2012 se úhrnné pasivum každoročně zvyšuje. V roce 2020 přesáhlo záporné saldo zahraničního obchodu z hlediska finančního již 10,6 mld. Kč.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Tuny	-513 494	-541 326	-547 811	-552 423	-514 822	- 516 190	-381 111
Tis. Kč	-8 901 805	-9 332 665	-9 665 560	-10 012 356	-10 488 237	-10 636 186	-8 064 175

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * období od 1. 1.–31. 8. 2021

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel		2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Domácí produkce celkem		51,0	48,8	43,4	51,2	59,9
z toho:	tržní produkce	44,9	44,4	40,0	51,0	51,2
	samozásobení	6,1	4,4	3,4	0,2	8,7
Dovoz		82,1	82,4	70,0	65,6	59,3
Celková nabídka		133,1	131,2	113,4	116,8	119,2
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		112,1	114,2	97,0	104,5	94,4
Samozásobení (snížené o ztráty)		5,5	4,0	3,1	0,2	8,0
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		3,6	1,1	6,6	6,7	13,0
Vývoz		11,9	11,9	6,7	5,4	3,8
Celkové užití		133,1	131,2	113,4	116,8	119,2

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu
Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel		2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Domácí produkce celkem		35,3	41,8	34,2	36,1	43,7
z toho:	tržní produkce	29,2	32,2	33,6	34,8	31,0
	samozásobení	6,1	9,6	0,6	1,3	12,7
Dovoz		52,2	46,8	43,2	48,5	46,9
Celková nabídka		87,5	88,6	77,4	84,6	90,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		65,2	71,1	69,8	75,6	66,4
Samozásobení (snížené o ztráty)		4,9	7,7	0,6	1,2	11,7
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		3,9	1,0	1,5	0,5	8,0
Vývoz		13,5	8,8	5,5	7,3	4,5
Celkové užití		87,5	88,6	77,4	84,6	90,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu
Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel		2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Domácí produkce celkem		54,3	53,3	35,6	44,9*	44,1
z toho:	tržní produkce	49,0	49,9	35,2	44,8	44,1
	samozásobení	5,3	3,4	0,4	0,1	0
Dovoz		38,5	31,3	30,2	31,7	30,3
Celková nabídka		92,8	84,6	65,8	76,6	74,4
Dodávky na trh a zprac. průmyslu		76,8	73,1	57,1	66,4	62,6
Samozásobení (snížené o ztráty)		4,8	2,9	0,4	0,1	0
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce		4,6	4,8	3,1	5,4	7,5
Vývoz		6,6	3,8	5,2	4,7	4,3
Celkové užití		92,8	84,6	65,8	76,6	74,4

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu
Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

* produkce upravena na základě bilance

Příloha č. 2 – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené

(skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		66 321	1 113 007	64 288	1 319 292	66 735	1 384 247
Z toho:	fazole	3 192	60 994	3 305	64 264	3 455	69 118
	hrách	5 451	94 082	6 074	122 147	6 648	136 672
	chřest	63	5 039	63	6 203	45	3 821
	kukuřice cukrová	3 558	97 106	3 347	98 769	3 142	87 937
	luštěniny ostatní	796	15 462	762	15 757	786	15 152
	paprika	1 488	37 761	1 612	43 038	2 515	73 354
	rajčata	993	21 171	942	20 120	657	13 930
	špenát	5 110	81 576	6 049	98 378	5 993	94 587
	zelí kysané, kapary, aj.	160	3 432	251	5 197	310	6 617
	zelenina ostatní	24 409	375 860	25 491	430 488	26 279	422 553
	zeleninové směsi	20 996	315 223	16 168	405 813	16 584	443 553

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání

(skup. 0711)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		946	22 627	2 887	31 392	2 046	49 565
Z toho:	cibule	438	7 061	473	8 283	612	10 875
	kukuřice cukrová	12	401	6	207	8	390
	okurky salátové a nakládačky	284	4 979	171	2 823	1 053	18 405
	papriky	27	2 288	35	2 814	23	2 006
	zelenina ostatní	173	7 227	355	9 556	164	8 299
	zeleninové směsi	8	403	1 839	6 918	185	9 456

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz sušené zeleniny

(skup. 0712)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		4 435	285 072	4 467	292 132	4 382	316 945
Z toho:	cibule	1 081	49 985	1 154	59 300	1 221	73 527
	kukuřice cukrová	1	288	1	284	1,5	597
	mrkev	410	20 188	432	23 617	373	24 196
	rajčata	308	34 302	333	32 844	295	32 399
	zelenina ost. vč. směsí	2 635	180 310	2 546	176 086	2 492	186 225

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové**(skup. 2001)**

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		19 578	394 407	23 084	497 114	28 808	705 631
Z toho:	kukuřice cukrová	198	7 918	209	8 803	234	9 266
	okurky nakládačky	9 146	155 478	12 281	226 257	17 330	383 081
	paprika, ne lusky	923	28 411	683	26 191	821	34 973
	paprika sladká	1 832	48 084	2 170	60 711	2 381	87 131
	zelenina ostatní	7 478	154 516	7 741	175 152	8 043	191 180

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)		29 556	577 114	30 167	63 215	32 164	729 128
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)		1 121	13 325	1 162	14 406	1 064	12 150
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)		16 432	415 302	18 196	509 588	18 527	521 087
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)		602	22 763	913	39 777	1 022	40 336

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené**(skup. 2005)**

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		44 274	924 991	39 010	1 023 772	43 180	1 170 093
Z toho:	zelenina homogenizovaná	251	14 804	305	20 101	374	26 245
	zelí kysané	8 147	105 834	8 131	117 092	9 534	140 442
	hrách	3 753	84 901	3 405	77 826	3 988	95 445
	fazole vyloupané	9 409	167 139	9 213	175 285	10 176	210 318
	fazole ostatní	1 242	28 648	1 170	28 002	1 232	32 388
	bambusové výhonky	1 444	24 620	1 635	28 901	1 477	26 901
	chřest	142	6 920	176	8 674	140	6 640
	kukuřice cukrová	4 868	125 841	4 946	134 349	5 584	159 171
	artyčoky	81	6 563	70	5 111	69	5 665
	zeleninové směsi	4 764	194 932	4 774	218 481	4 949	231 646
	ostatní zelenina	9 978	145 791	4 977	189 987	5 454	214 929

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmražené

(skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		20 892	325 671	15 351	331 594	15 865	469 488
Z toho:	fazole	361	8 113	285	6 985	272	7 729
	hrách	773	15 724	951	20 971	1 343	30 720
	kukuřice cukrová	556	12 857	670	17 140	640	16 341
	paprika	29	833	21	642	38	985
	špenát	1 927	25 005	2 141	28 982	2 343	33 076
	zelí kysané, kapary aj.	35	985	39	1 264	24	898
	zelenina ostatní	7 265	78 130	4 239	74 428	3 517	91 747
	zeleninové směsi	9 843	177 117	6 963	177 853	7 618	284 207

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání

(skup. 0711)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		13	762	95	1 711	16	742
Okurky salátové a nakládačky		0,3	16	-	2	4	357
Papriky		1	131	0,4	73	0,4	58
Zelenina ostatní		4	335	93	1 617	5	199

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz sušené zeleniny z ČR

(skup. 0712)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		723	60 808	877	71 349	2 372	87 254
Z toho:	cibule	269	16 330	258	17 225	264	19 462
	mrkev	28	2 133	20	1 309	26	1 918
	rajčata	12	1 421	6	918	11	1 282
	zelenina ost. včetně směsí	413	40 919	544	51 361	444	49 379

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR

(skup. 2001)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		10 246	249 526	12 671	217 217	14 146	398 090
Z toho:	kukuřice cukrová	33	2 852	65	5 103	55	4 904
	okurky nakládačky	4 706	96 796	5 734	120 028	7 596	199 431
	paprika, ne lusky	633	23 174	581	23 795	619	25 047
	paprika sladká	1 319	40 537	1 917	57 702	1 735	58 265
	zelenina ost.	3 555	86 167	4 374	110 589	4 141	110 443

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)		5 113	113 402	5 297	127 070	5 474	137 839
Štáva z rajských jablek (skup. 2009 50)		168	2 508	167	2 142	162	2 289
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)		18 726	459 446	12 043	343 936	12 368	396 774
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)		3 638	170 595	2 422	117 927	2 942	147 594

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené z ČR

(skup. 2005)

Druh zeleniny		2018		2019		2020	
		tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Celkem		9 244	333 732	10 227	284 253	10 652	473 984
Z toho:	zelenina homogeniz.	303	14 010	286	14 959	336	22 333
	zelí kysané	693	9 946	634	8 440	679	9 649
	hrách	679	16 877	463	21 252	494	19 131
	fazole vyloupané	763	16 919	568	14 314	454	13 055
	fazole ostatní	268	6 596	312	7 601	334	9 270
	kukuřice cukrová	323	12 623	274	10 548	285	10 760
	zeleninové směsi	3 883	131 694	4 823	154 576	5 246	210 670
	ostatní zelenina	2 108	113 204	2 472	136 593	2 085	151 273

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Příloha č. 3 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2017			2018			2019			2020			2020/19 v %
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	
Brokolice	30 000	410	12,30	27 000	356	9,60	24 000	478	11,48	35 000	946	33,10	+288
Celer	10 000	9 632	96,32	10 000	8 252	82,52	12 000	10 133	121,59	12 600	9 920	125,00	+3
Cibule	4 500	44 442	199,99	5 900	40 010	236,06	5 600	51 027	285,75	6 000	51 213	307,28	+8
Česnek	90 000	1 995	179,55	79 000	1 100	86,90	75 000	2 155	161,65	75 000	1 602	120,13	-26
Fazolové lusky	22 000	104	2,29	45 100	70	3,16	52 000	234	12,19	46 200	83	3,83	-69
Hrách zahr. na lusky	43 000	700	30,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hrách zahradní na prům. zprac.	8 000	3 920	31,36	8 800	7 924	69,73	8 900	3 646	32,45	8 900	5 557	49,46	+52
Chřest	65 000	1 485	96,52	90 800	562	51,00	110 000	375	41,21	110 000	288	31,73	-23
Kapusta hlávková	8 500	1 953	16,60	12 300	1 389	17,08	8 500	1 192	10,13	7 300	987	7,20	-29
Kedlubny	23 000	4 462	102,63	20 000	3 490	69,80	24 300	4 985	121,14	34 300	4 595	157,60	+30
Kukurice cukrová	15 000	13 554	203,31	10 000	3 077	30,77	10 300	3 816	39,30	18 000	4 553	81,96	+109
Květák	14 000	4 250	59,50	16 400	3 429	56,23	16 600	3 277	54,40	17 900	2 641	47,27	-13
Mrkev	6 000	32 186	193,12	8 800	33 594	295,63	8 300	34 780	288,68	6 600	30 987	204,51	-29
Okurky nakládačky	18 000	18 760	337,68	9 800	9 568	93,77	13 000	10 800	140,40	10 500	11 474	120,48	-14
Okurky salátové – polní	9 500	1 378	13,09	7 000	841	5,88	15 000	827	12,40	17 100	427	7,31	-41
Paprika zeleninová – polní	12 500	12 200	152,50	16 000	11 693	187,09	16 300	10 894	177,57	16 200	12 123	196,39	+11
Pastinák	4 000	234	0,94	5 500	123	0,68	6 500	102	0,67	4 000	211	0,84	+27
Petržel	20 000	4 245	84,90	23 400	3 765	88,10	22 500	3 949	88,86	14 900	4 397	65,52	-26
Pór	13 000	40	0,52	19 000	42	0,80	20 000	132	2,64	20 000	164	3,27	+24
Rajčata – polní	23 000	8 155	187,55	25 000	6 276	156,91	22 000	2 100	46,20	22 200	4 473	99,31	+115
Ředkvička	24 000	5 760	138,24	16 200	4 668	75,62	19 800	5 024	99,48	28 000	1 905	53,33	-46
Řepa salátová	6 000	7 328	43,97	3 500	3 665	12,83	5 500	3 549	19,52	4 800	3 402	16,33	-16
Saláty (i barevné)	10 000	13 520	135,20	20 300	9 932	201,62	25 900	14 069	364,39	20 900	10 178	212,72	-42
Špenát na prům. zprac.	3 000	6 690	20,07	2 700	8 165	22,05	3 000	4 186	12,56	2 800	6 113	17,12	+36
Zelí hlávkové	4 000	49 872	199,49	5 100	35 216	179,60	4 000	44 778	179,11	4 700	44 090	207,23	+17
Zelí pekinské	11 000	972	10,69	18 000	514	9,25	16 300	1 190	19,40	15 800	1 832	28,94	+49
Zelenina ostatní	-	1 444	8,66	-	2 488	26,25	-	2 865	24,79	-	2 088	23,79	-4
Týkev	10 000	23 864	238,64	10 200	12 923	131,82	14 000	11 519	161,26	15 000	12 641	189,62	+18
Celkem	-	274 545	2 818,87	-	213 133	2 200,77	-	232 082	2 529,19	-	228 891	2 411,33	-5

Pramen: ZUČM na základě vlastního šetření a propočtů

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-630-9

Praha 2021